

Brassói Lapok

XXXIX. évfolyam
300. szám

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Vasárnap

1933. évi december 31

ELŐFIZETÉSI ARAK: Belföldre: postai szeptemberrel havonként 60 lej, postautalványon átutalva, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott újjá fizet, az beszédségi díj címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — Külföldre negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETÉSEK díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 6 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Brassó, Károly király-utca 56-58. Telefonszámok: kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

MA: LÁSSUK BIHARMEGYÉT!

Ismét ijesztően győztek a liberálisok

71 tanács-szenátor közül csak 7 ellenzéki

Ebből is három megyében a konzervatívok ajándékba kapták a „győzelmet”

Bukarest, december 30.
Amint előrelátható volt, a csütörtöki községtanácsi szenátorválasztásokon is a kormánypárt győzött, mégpedig szintén fölényesen.
A választást különösen az okirálási megyékben számos összeütközés és véres verekedés „színezte”. A liberálisok mindegyikben igyekeztek megátolni a nemzeti-parasztpárti községi és megyei tanácsosokat abban, hogy szavazhassanak. A regáti Slatina városkában a két tábor parázs verekedése közepette Berbecaru volt nemzeti-parasztpárti szenátor revoltot rántott s halálosan megsebesített egy liberális ifjú-kortest.
Erre a liberálisok agyba-főbe verték a volt szenátort. Az ütközetnek csak a katonaság tudott véget vetni. Tarnu-Magu-

relé-ben a liberálisok valósággal megrohamozták a Predescu-szállóházban összegyűjtött kétszázötven nemzeti-parasztpárti szavazót. Itt is heves verekedés támadt s lövések dördültek. A nemzeti-parasztpártiak a hatóságok védelmét kérték, mire csendőrszakasszal kísértették őket a szavazóhelyiségbe. Sok kisebb-nagyobb erőszakosság kísérte a választást az ország más vidékein is.
A 71 megye közül, amelyek mindegyikében egy-egy szenátort választottak a községi és megyei tanácsosok, csak 7-ben sikerült az ellenzéknek győznie. Igazában ugyan csak négyben, mert három megyében a kormány átengedte a mandátumot a konzervatív jelölteknek, tekintettel arra, hogy ez a párt az Averescu-féle néppárttal karöltve sem tudott képviselőt bejuttatni a parlamentbe.

Durostormegyében Filipescu Grigore, a konzervatív-párt elnöke lett a községtanácsi szenátor s még két híve: Orascu és Miclescu Cetatea-Alba, illetőleg Cahul-megyéből került be a szenátusba. Baltimegyében Gagiev független jelölt, Storojinet-megyében pedig Sauciu-Saveanu volt miniszter, független nemzeti-parasztpárti szerezte meg a mandátumot. A hivatalos nemzeti-parasztpárt ezek szerint csak két megyében hódította el a kormánytól a szenátori mandátumot: Caliacramegyében, ahol Gafencu volt államtitkár, s Muscel-megyében, ahol Patraulea nemzeti-parasztpárti jelöltet választottak meg.
Mironescu volt kül- és belügyminiszter megbukott Fogarasmegyében. Így ő az egyetlen tagja a volt kormánynak, aki nem jutott be az új parlamentbe.

van, hogy a megegyezés teljesen lehetetlen, mert Franciaország minden engedékenysége nem ösztönözte kiváncsán, hanem annak az angol nyomásnak a hatása, amely előtt már deferáns volt kénytelen.

Egyébként az angol sajtó úgy tudja, hogy amikor a versaillesi békeszerződés 5. paragrafusának alkalmazását helyezi a francia kormány kilátásba azesetre, ha a németek felfegyverkezési követeléseiktől el nem állnak, Párisnak az a terve, hogy a Népszövetség útján a jelenlegi német haderő ellenőrzését fogja kérni.

Páris így akar rámutatni arra, hogy Németországgal nincs mit tárgyalni, mert hiszen Németország nem akkor fog csak fegyverkezni, ha erre a fegyverkezési egyenjogúsági tárgyalások során engedelmet kap, hanem máris azt teszi, amit a Népszövetség kiküldendő ellenőrző bizottsága könnyen megállapíthat.

HÁBORUELLENES MUNKÁJÁBAN STALIN IS TÁMOGATJA A NÉPSZÖVETSÉGET

A „New York Times” szenzációs nyilatkozatot közöl, amelyet Stalin, az orosz kommunista párt főtitkára adott a lap moszkvai munkatársának.

Stalin először is kijelentette, hogy

a Szovjet örömet támogatná a genfi Népszövetséget, ha az tényleg ellenszegülne a háborúnak.

A nemzetközi helyzetet azonban rendkívül súlyosítja Japán magatartása. Oroszországnak készülnie kell arra, hogy szembeszálljon a japán hadsereggel.

— Mindenesetre Japán tulbecsülné erejét, — mondotta Stalin, — ha támadásba kezdene, mert gazdasági helyzete nem valami fényes, azonkívül Korea, Mandzsúria és az elfoglalt kínai tartományok igen gyengén védhető pontokat képeznek.

Stalin ezzel nyilván a Japán által elnyomott tartományok elégedettségére és fel-fellángoló szabadságharcára célzott.

Végül még egy érdekes kijelentést tett a szovjetvezér. Azt mondta ugyanis, hogy a Szovjet ipari tekintetben ma már nem függ annyira a német ipartól, mint a múltban.

ROOSEVELTNEK IS KÜLÖN LESZERELÉSI TERVE VAN

A Stalin nyilatkozatánál is nagyobb érdeklődésre tarthat azonban számot az a nyilatkozat, amelyet tegnap este Roosevelt, az Amerikai Egyesült Államok elnöke tett. Hosszu hónapok óta nem tett már az amerikai elnök külpolitikai nyilatkozatot és nem körvonalazta az amerikai álláspontot. A mai forró helyzetet mutat, hogy Roosevelt most, annyi hallgatás után, kilépett visszavonultságából és körvonalazta azt az álláspontot, amelyet Amerika a fennforgó leszerelési kérdésekben elfogad.

A nyilatkozat a Wilson-alap tegnap esti lakomájának pohárköszöntőjeként hangzott el és ebben Roosevelt mindenekelőtt azt hangsúlyozta, hogy a békét, az általános világbékét, ma már meg lehetne teremteni, mert a népi szervezettek ellenőrzésének ereje elég erős ahhoz, hogy ez a béke megteremtődjék. Amerika, — mondotta az elnök, — ellene van a további fegyverkezésnek és mellette áll annak, hogy a fegyverkezést világszerte csökkenteni kell. A világbéke megteremtésének szolgálatában Amerika, — bár nem tagja a Népszövetségnek, — még arra is hajlandó, hogy

a világ népeit lefegyverzési törekvésekben a Népszövetség útján is támogassa.

— A helyzet ma az, — mondotta az elnök, — hogy a világ népeinek 90 százaléka hajlandó a leszerelésre, abban az esetben, ha a többiek is hasonlóképpen cselekszenek és e percen már csak 10 százalék az a tömeg, amelyet rá kellene venni arra, hogy a népi szervezetek megértésével gondolkozzék.

Roosevelt ezután praktikus és konkrét tervezetét is adott:

1. Minden nemzet jelentse ki, — mondotta az elnök, — hogy kiküszöböli a támadó fegyve-

A leszerelési tervek pergőtüzében...

Roosevelt is megszólalt és kijelentette, hogy az összes támadó fegyvereket meg kell semmisíteni és csak a mozdíthatatlan védőművek maradhatnak meg

Franciaország hajlandó minden támadó fegyvert megsemmisíteni

Ha a németek ezt az utolsó ajánlatot sem fogadják el, úgy Páris közzéteszi a lítkos német fegyverkezés adatait

Páris, december 30.
Franciaország berlini követő csütörtökön délután megérkezett Párisba. Mint tegnap jelentették, a követet a francia kormány táviratilag Párisba rendelte, mert személyesen akarja átnyújtani neki azt az emlékiratot, amelyet a francia kormány minisztertanácsának határozatából készítettek és amely nagyjában elutasítja a német megnehtámadási szerződésre vonatkozó ajánlatot és a német fegyverkezési követeléseket.
A nagykövet megérkezése után azonnal jelentkezett a külügyminisztériumban, ahol a Berlinben folytatandó tárgyalások további direktíváit illetőleg utasították.
Ezzel kapcsolatban a francia sajtó a „zárótűz” megnyitotta.
Az összes párisi lapok szinte egyértelműleg ugyanazokkal a szövegekkel dolgoznak most és intranzigens hangon azt követelik, hogy a német fegyverkezést tiltsák be és ugyanakkor mondják ki az általános európai leszerelést, természetesen — genfi keretek között.
Ez a követelés bombázza most a francia és a párisi sajtót át egész Európa közvéleményét. Ezzel a „zárótűzzel” kívánja a francia kormány Francois Poncet berlini követ további

munkáját alátámasztani.
Szép és jellemző ez a szabályos hadászati kifejezés a diplomáciai harcban, de nem mi élünk vele, hanem a hivatalos távirati irodák. Csak „zárótűzekről” beszélnek, csak „alátámasztásról” szólnak és hasonló, jólismert hadászati kifejezéseket használnak.
E „zárótűzben” a francia lapok egyértelműleg rámutatnak arra, hogy a német fegyverkezési követelések elfogadhatatlanok, ellenben hajlandó Franciaország Németországnak azokat a javaslatait tárgyalási alapul elfogadni, amelyek a fegyverkezés kölcsönös ellenőrzésére, valamint a megnehtámadási szerződések kötésére vonatkoznak. Franciaország ezenkívül azt kívánja, hogy az államközi tárgyalásokat fejezzék be és a további tanácskozásokat a genfi plénumban folytassák.
Franciaország e követeléseinek és kívánságainak előadása után arról is beszél, hogy mi következnek be abban az esetben, ha Németország fegyverkezési követeléseitől el nem állana.
Ebben az esetben Franciaország kénytelen volna, — mondja a párisi sajtó, — a versaillesi szerződés ötödik cikkét alkalmazni.

A L'Intransigeant ezzel kapcsolatban azt írja, hogy a francia kormány engedményekben nem lépheti túl az angol leszerelési tervezetet, mert ezzel csak siettetné azt a háborút, amelyet pedig elkerülni kíván.

AZ ÚJ FRANCIA LESZERELÉSI TERVEZET MÁR ENGEDÉKE NYEBB

Az emlékirattól függetlenül egy új francia leszerelési tervről is tud a francia sajtó. Ennek a tervnek hitelességét még nem lehet megállapítani, de nincs kizárva, hogy a tervezet valóban fedi a francia kormány álláspontját.

E tervezet szerint a franciák most már a világ összes haderőinek egységesítését kívánják, még pedig olyképpen, hogy az egységesítés négy éven belül történjék meg és az egységesítést aktív fegyverkezési és nemzetközi ellenőrzés kísérelje.

A terv szerint további négy éven belül a franciák hajlandóak volnának a hadianyagokat is egységesíteni.

A Daily Herald, az angol munkáspárt lapja, a felmerült és engedékenyebb hangu francia leszerelési terv ellenére is azon a véleményen

Tessék kivágnál és eltenni!

15. sz. SZELVÉNY a B. L. decemberi regény-ajándékára.

1-15-ig sorszámmal ellátott 15 darab decemberi szelvény és 4 lej befizetése ellenében a B. L. minden példányvásárlója megkapja a B. L. ajándékregényátárának 1933 december havi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszállíthatók **Bukarestben**: a B. L. kiadóhivatalában (Str. Sft. Mina 9), vagy a főbizományosnál („Cosmopolis”, Calea Grivitei 10); **Brassóban**: a B. L. kiadóhivatalában; **mindenütt máshol**: a helyi bizományosnál. — Előfizetőknek nem kell a szelvényeket gyűjteniük, a 4 lejt befizetik az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanolyan uton kapják meg, mint az újságot.

reket és helyükbe ujjakkal nem szereli fel magát. Mondják ki a nemzetek azt is, hogy a lefegyverkezés tekintetében hajlandók magukat éllandó és közvetlen nemzetközi ellenőrzésnek alávetni. E kötelező kijelentések ellenében azonban meg kell hagyni az államok részére azt a jogot, hogy maradandó, tehát nem horrokozható erődművekkel védjék határaikat.

2. Minden nemzet jelentse ki, hogy semmi körülmények között nem fogja eltérni, vagy megengedni, hogy szomszédos államok csapatai területén átvonuljanak, vagy államuk testére bevonuljanak.

3. Ezek a leszerelési normák abban a pillanatban hatályba lépnek, ha a nemzetek többsége azokat megszavazza. Erre a szavazásra már csak azért is szükség lenne, hogy a világ tisztán lássa, melyik az a tíz százalék, amely ma is még a háború örületét kergeti.

Roosevelt beszéde végén kijelentette, hogy tisztában van azzal, hogy tervezetét úgy a hadászati tudomány, mint a politika és a politikusok erősen támadni fogják, de a népek már túlhaladták azt a felfogást, amelyet a politikusok képviselnek és menten megváltoznék a helyzet, ha maga a nép beszélhetne.

Roosevelt tervezetének visszhangjáról jelentéseket még nem kaptunk.

MÉG NINCS KÉSZEN A FRANCIA EMLÉKIRAT VEGLEGES SZÖVEGE

Legújabb és lapzártakor érkezett jelentéseink szerint Poncet még mindig Párisban van, mert még mindig nem áll teljesen készen a francia emlékirat végleges szövege. A Matin ezzel az emlékirattal kapcsolatban azt írja, hogy a kérdést nem diplomáciai jegyzékváltások formájában kell megoldani, hanem Genfben és a Népszövetségen át kell a leszerelési kérdéseinek lehetőségeiről tárgyalni.

A Volonté ma az egyedüli párisi lap, amely még mindig azon az állásponton áll, hogy a leszerelés és a fegyverkezés problémája megoldásnak igenis a közvetlen német-francia tárgyalások a leghelyesebb formái.

A Morning Post pedig azzal a szenzációs tervvel lép a világ elé, hogy Franciaország január első napjaiban válaszolni fog a német, angol és most már amerikai tervvel is kiszélesített leszerelési-tervezet frontra és még egy leszerelési javaslattal lép a világ elé. Ez a leszerelési javaslat lesz a legengedelmesebb hangu és Franciaország biztos abban, hogy ezt a formát és ennek a javaslatnak lényegét Európa és a világ minden hatalma elfogadja.

A Morning Post szerint Franciaország ebben a januári tervében a nemzetközi ellenőrzés álláspontja mellett továbbra is és változatlanul kitart, de

azt fogja javasolni, hogy az összes támadó fegyvereket hordják össze és semmisítsék meg.

Ugyazintén a bombavető légitollók megsemmisítését is javasolni fogja ebben a leszerelési tervezetben Franciaország, valamint azt, hogy a polgári légiszolgálatot nemzetközösítsék.

Ebben az utolsó javaslatában Franciaország majd azt is kijelenti, hogy amennyiben a németek ez a nagyon komoly és nagyon radikális lefegyverkezési formulát nem fogadják el, hanem továbbra is a fegyverkezés egyenjogúsításához, amely voltaképpen lefegyverkezésének engedelmet jelenti, ragaszkodnak, úgy

Franciaország azonnal közzéteszi kémosztályának titkos irattárát, amelyből világosan kitűnik, hogy milyen hatalmas méretű a jelenlegi német titkos fegyverkezés.

A három-négy leszerelési javaslat harca, — hogy most már mi is hadászati kifejezésekkel éljünk, — „rohamra” indul.

Kolozsváron nem minden csendes

Gyallai leszámoltatása...

Becsületbiróság elé kerül a Pásztortűz körül keletkezett irodalmi botrány

Kolozsvár, december 30.

Az ünnepek alatt általában minden pihent Kolozsváron. Csak ez az egy ügy nem pihent. Erről az ügyről szorgos beszélgetések voltak mindenütt, irodalmi körökben, társaságokban, politikások között is. Sőt egyházi berkekben is eleget emlegették.

A SZELID REMÉNYIK SÁNDOR ÖKLE

Ez az ügy az ugynevezett Gyallai-ügy, amit a szelid Reményik Sándor vert fel egy töle annyira váratlan, de éppen ezért szokatlanul súlyos ökölsapással. A kolozsvári társaságoknak ebben a pillanatban alig van fontosabb kérdésük, mint ez. Reményik Sándor akkor, a mikor nemes felháborodásában az asztalra esapott, talán nem is tudta, hogy milyen példázatosan kusza, bonyolult és gusztagustalan fertőt kavart fel. Ő és társai, az emelkedett szellemű Járosy Andor, a komoly, gondolkodó Tavaszgy Sándor, a lelkes Császár Károly és a finom

Gyallai a „jobbik részt választotta”

Röviden arról van szó, hogy annak idején, amikor a Minerva kiadóvállalat a Pásztortűz című irodalmi folyóiratot nem tudta már tovább felszínre tartani, a lap régiebb és legelkesőbb barátai összeállították, hogy újra felélesszék a pislákoló Pásztortűzet. Reményik Sándor, Tavaszgy Sándor, Járosy Andor, Császár Károly, Dsida Jenő és Gyallai Domokos szorgoskodtak a leginkább és a legtisztább hittel. Irodalmi hittel. Legalább is így látszott ez jóideig. A szerepek azonban idővel megoszlottak. A hatos társaság első öt tagja vitte és vállalta a szellemi részt, a hatodik pedig, Gyallai Domokos, a „jobbik oldaláról” fogta meg a dolgot. Ő lett a lap gazdasági ügyeinek az irántézője, sőt, — miután az első öt részben járattal, részben könnyelmű is volt ebben a dologban, — Gyallai Domokos lett a Pásztortűz kiadótulajdonosa.

A lelkes és egyfesz munkát csodát művelt. A Pásztortűz feléledt. Igaz, nem hozott nagy pénzeket a hatos társaságnak, sőt még írói tiszteletdíjat sem azoknak, akik írták, de élt, fénye volt, világított. Reményik Sándor és társai dolgoztak gyűjtötték a pénzt s aztán hazaérkezvén körutjajukról, lelkes örömmel számolták le az összegyűjtött lejelet Gyallai Pap Domokosnak, a „gazdasági intézőnek”. Jó ideig ment ez így. Az írók nem követeltek, Gyallai pedig nem mondta, hogy most már aztán odáig jutottunk, hogy írói tiszteletdíjakat is adhatunk a munkatársaknak. Gyallai nem mondott semmit, hanem vállalkozott. Sőt, hogy ezzel az utálatos szóval éljünk, gründolt. „Orbis” név alatt egy idegenforgalmi vállalkozást „szerkesztett” a Pásztortűz mellett. Ebben az idegenforgalomban a társak nem barátai közül kerültek ki, vagyis nem írói barátai közül, hanem társ volt az a László Ákos, akit a hírhedt Lőrinczy-üggyel voltak vonatkozásai, aztán társ volt Buia dr., városi tisztifőorvos, mert ugyebár, a gazdasági természetű vállalkozásoknál jó azért biztosítani a többségi rokonszenvet is. A pletyka arról beszél, hogy ez az új hármas hatalmas célkitűzésekkel dolgozott. Apró torpedókat eregetett többek között a Pallas lapterjesztő ellen is, nem éppen a legtisztább és legönzetlenebb elgondolásokkal.

EGYSZER MINDEN TÜRELEMNEK
VÉGESZAKAD...

Ne szaporítsuk tovább a szót, az Orbis — bármilyen ravasz elgondolásokkal is indult — mégis diestelenül kimult. A beleölt pénzek megsemmisültek. A Pásztortűz lelkes munkatársai azonban ezzel még nem törődtek, sőt talán újult erővel fogták volna munkába, ha ez a bukás, bár semmi részük nem volt benne, a lap létét fenyegette volna. A lap azonban élt tovább, sőt olyan jól élt, hogy közben Gyallai Domokosnak a város mánás-fertályában, a Majális-utcában kerekedett egy kis háza. Amolyan egymilliósi kis családi háza. Igaz viszont, hogy az íróknak tiszteletdíjra nem tellett, sőt ha kért, vagy követelni mertek, Gyallai a bukott Orbisba burkolózott.

Egyszer azonban minden türelemnek vége szakad. Elfogyott az írók türelme is. Felszóltatták Gyallait, hogy számoljon el, hiszen a Pásztortűz csak formailag az ő egyedüli tulajdona, különben azé a hatos tömörülés, amely megmentette. Gyallai egy ideig, — közel fél-estendeig, — kitért, mellébeszél, ígért. Aztán, amikor már ez a módszer sem segített, megvisselt papíroszettekkel akart elszámolni. Csak úgy jegyzetektől, fejből, kapásból. Erre az írók is csak úgy fejből és kapásból emlegették fel olyan tételeket, amelyekről ők is tudtak, viszont Gyallai megfélekedezett. A vége az elszámolási kísérletnek szakítás, majd a Reményik Sándorék erőteljes, felháborodott

költő, Dsida Jenő csak az irodalmat látták, amikor felléptek egykori társuk és barátjuk, Gyallai Pap Domokos ellen. Csak most látják, ha ugyan látják, hogy annak az irodalomnak a háta mögött, amit ők hittel és lélekkel szolgáltattak, Gyallai Pap Domokos milyen elképesztő ügyességgel kalózkodott azokon a nem éppen tiszta vizeken, amelyeknek alkotó elemeit minden természeti törvénytől eltérően, Gyallai Domokos régi társadalmi, politikai és némileg egyházi összeköttetése adták.

Hosszu volna s ebben a pillanatban talán időszerűtlen is feltárni mindent, ami ehhez az ügyhöz kapcsolódik. Az erdélyi magyar közönség azonban joggal igényelheti, hogy — ha már a botrány kipattant, — legalább vázlatosan lássa azokat a dolgokat, amelyek a papot, író, teológiai tanárt, középiskolai tanárt odáig kényszerítették, hogy természetük és jobb belátásuk ellenére is ilyen ügyben szerepeljenek a nyilvánosság előtt.

hangu nyilttéri nyilatkozata lett.

Reményik Sándor és társai úgy az irodalmi életben, mint a közéletben, több súlyt és értéket jelentettek és jelentenek, semhogy nyilatkozatuk hatástalan maradt volna. Társadalmi, politikai és egyházi erők kavartak fel. Aztán a háttéri összefüggések is megmozdulnak, javarészt Gyallai védelmében s azzal a régi és vadító jelszóval, hogy „nem szabad szennyeseinket kitergetni”. A botrány csak akkor botrány, ha kipattan, különben nem történt semmi egyéb, minthogy Gyallainak kerekedett egy kis háza, amiről pletykálkodni lehet, az íróknak viszont nem csüppent meg az erdélyi viszonylatokban szokásos írói tiszteletdíj sem, amiről ugyancsak szabad pletykálni, egyébként azonban: „nem történt semmi”. A jelszó tehát kiadódott, — természetesen nem az írók adták ki, — hogy ezt a dolgot valahogyan el kell simítani...

BECSÜLETBIRÓSÁGOT!

Ebben a pillanatban Kolozsvár magyar társadalmi a „simitásban” van. Az első javaslat az volt, — Gyallai köréből indult ki, — hogy választott bíróság elé kerüljön az elszámolás ügye. Közben azonban az írók is megtanultak már annyit, hogy a választott bíróság jogi fő-

rum, ők pedig jogilag nem követelhetnek semmit, hiszen jogilag a Pásztortűz a Gyallai Domokos tulajdona volt, azt tehetett tehát a Pásztortűz javára befolyt pénzekkel, amit éppen akart. A választott bíróságot tehát nem fogadták el. Ők szakították Gyallaival egyszerű s mindenkorra s ezzel a kérdést elintézték is veszik.

Erre aztán új javaslat jött: legyen becsület-

bíróság. Az már más. Arról lehet beszélni. Ez a kérdés valóban arra való, hogy becsületbíróság elé kerüljön. Gyallai megnevezte a maga bírát, György Lajos dr. és Mikó Imre dr., volt törvénytudós bíró személyében. (Ragaszkodott ahhoz, hogy egy jogász is legyen a bíróságban, mert a jogász az mégis másként nézi a becsületesség fogalmát, mint azok a naiv írók és költők!) Reményik Sándorék viszont Krenner Miklóst (Spectator) és Gönczy Lajos dr. teológiai tanárt kérték fel. Eddig simán ment a dolog. Az elnökválasztás azonban nagyon nehéz kérdés volt. A nevek sűrűn röpdöstek a levegőben, de vagy az egyik fél részéről, vagy a másik fél részéről, visszautasításban részesültek. Végül is a sorsra kellett bízni a dolgot. Mind a két fél felírta a maga jelöltjeit s aztán — sorsot húztak. Az „urnából”, vagy talán az urnát helyettesítő kalapból Jelen Gyula dr. neve került ki.

Általában az a vélemény, hogy a sors inkább Gyallainak kedvezett.

Csak hogy az is általános vélemény, hogy ebben a kérdésben Gyallait felmenteni nem lehet, legföljebb enyhíteni szabad valamit azon a nyilatkozaton, amit az írók az ügygel kapcsolatban már a nyilvánosságra hoztak.

A becsületbíróság a napokban megkezdte az ülészeit. Első pont: Gyallai leszámoltatása. Kolozsvár társadalmi igazgottan lesi az eredményt.

Igaztalan lehet az egész erdélyi magyar társadalom is. Bizony többről van itt szó, mint az írói tiszteletdíj nélkül maradt írók és a házat építő, vállalatokat gründoló Gyallai Domokos nézeteltéréséről. Tekintélyes és fájdalmas kelevény fakad itt ki. Ha orvosai nem tapasztalják akarják majd begyógyítani, hanem könyörtelenül kímélték, talán — egyideig legálább — nem támadnák újabb tályog a magyar társadalom testén.

KACSÓ SANDOR

Detektiv-rémregény, mint ahogy a könyvben áll

Borzalmas bűnügyben nyomoz a budapesti rendőrség

Egy férfi holttest, amelynek darabjait a város különböző pontjairól szedik össze

Budapest, december 30.

Rejtélyes ügyben indított nyomozást a budapesti rendőrség. Az ügy központjában egy titokzatos lelet áll, amelyre a magyar főváros közelében fekvő Alag község egyik magánosan fekvő házában bukkantak.

Berta János alagi lakos kisfia a ház illemhelyén egy levágott emberi lábszart és egy huscafatos női medencezart talált.

Az esetről azonnal értesítették a rendőrséget, amely azonban teljesen tanácstalanul és tehetetlenül áll a rejtélyes és megdöbbentő lelettel szemben.

A levágott férfi-lábszár ujjain pedikűrözés nyomai láthatók.

Bertaék egyébként azt vallották, hogy háziorvó kutyájukat ismeretlen tettesek elrettették a láb alól. Elmondották azt is, hogy szerdán este motorkalászt hallottak az illemhely környékéről, mire azonban odamentek, már senkit sem láttak. Az illemhely környékén sáros női lábnyomokat fedeztek fel, amelyek néhány lépésre nyírók voltak, azután egészen elmosódtak a hóban. A lakásba visszament megtalálták kutyájuk megmerevedett testét, mérgezett tésztaival a szájában.

A rendőrség teljes apparátussal folytatja a nyomozást, hogy az egyre bonyolultabbnak látszó ügyre fényt derítsen. Újabb jelentéseink szerint az Alagon felfedezett férfitestreszek többi részzeit már néhány nappal ezelőtt megtalálták

Ujpesten. Ezeket a testrészeket is egy illemhelyen fedezte fel az egyik újpesti kópizlet segédje, aki ott véres husdarabokat talált. A csonkok körül véres ujjlenyomatokat látott a péksegéd, aki a borzalmas leletet még aznap a fővárosi rendőrségre szállította. Itt ideiglenesen félretették ezeket a testrészeket, mert állati maradványoknak gondolták. Most, a mikor az alagi leletről tudomást szereztek, a testrészeket ismét elővették.

Az orvosi vizsgálat ezáltal kétségkívül megállapította, hogy a véres huscafatosok egy férfi nyakrészei, amelyen szurt sebek láthatók.

A rendőrség gyanuja szerint a nyakrészeket egy asszony helyezte az illemhelyre. Az eddigi adatok alapján a hatóság a borzalmasan feldarabolat áldozat nevét is tudni véli, ki állította Király Lajossal, a néhány nappal ezelőtt rejtélyes körülmények között eltiint alagi tüzoltóval azonos.

A bonctani intézetben most a hullarészek összeállításán fáradoznak.

Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy az áldozat feldarabolása 48 órával, helyesebben két nappal ezelőtt történt.

A legfrissebb jelentések szerint ugyan csak Ujpesten, de máshelyen a hullák felsőkarját is megtalálták.

A nyomozás lázas ütemben folyik.

Fontos tanácskozás Színájában

Elbocsátják a törvénytelenül kinevezett tisztviselőket

Bukarest, december 30.

Duca miniszterelnök tegnap hosszabb megbeszélést folytatott Bratianu Dinu pénzügyminiszterrel azokról a fontosabb pénzügyi törvényjavaslatokról, amelyeket a januári parlamenti ülészek elé terjesztenek.

A pénzügyminiszter különben Slavescu államtitkárral együtt már hozzájárult annak a törvénytervezetnek a kidolgozásához, amely módosítja az egyenes adókról, a forgalmi adóról, a bélyegilletékről és a fogyasztási adóról szóló törvényeket.

A miniszterelnök pénteken Színájában utazott, hogy kihallgatáson jelenjék meg az uralkodó előtt. Ugyancsak Színájában utazott Bratianu pénzügyminiszter is, aki ott tölti a szilvesztert és újévet.

UJÉVTŐL NEM KAPNAK FIZETÉST A TÖRVÉNYTELENÜL KINEVEZETT TISZTVISELŐK

A pénzügyminisztérium körrendeletet küldött valamennyi közintézményhez s felszólította őket, hogy

január elsejétől kezdve bocsássák el mindazokat a tisztviselőket, akiknek kinevezése a pénzügyminisztérium kezei között működő takarékosági bizottság hozzájárulása és minisztertanácsi határozat nélkül történt.

A pénzügyi ellenőrök január elseje után nem ellenjegyezhetik ezeknek a törvénytelenül kinevezett tisztviselőknek a fizetési utalását.

15 fejszecsapással megölte vetélytársnőjét az elhagyott menyasszony

Borzalmas gyilkosság egy Győr melletti faluban

Győr, december 30.

Csütörtökön délután a Győr melletti Lotánd község határában egy teljesen szétdarabolt női hullát találtak.

A bevezetett nyomozás megállapította, hogy az áldozat Römer Szidonia dugdagdag fiatal lánnyal azonos és a gyilkosságot Rosner Juliánka fiatal leány követte el.

Az ügy előzményei a következők: Másfél évvel ezelőtt Kovács János gazdag földműves ifjú Rosner Juliánka udvarolt és házasságot is ígért neki. Később a szülei kívánására Kovács a gazdagabb Römer Szidoniával lépett jegybe.

Az elhagyott fiatal leány azóta bosszút forralt Kovács János új jegyese ellen.

Csütörtökön délelőtt megleste kinn a mezőn Römer Szidoniát és 15 fejszecsapással meggyilkolta.

Amikor a hullát megtalálták, a gyanu azonnal a fiatal leányra terelődött. Késő este jöttek a csendőrök a gyilkos leány után.

Rosner Juliát már ágyban, mély álomba merülten találták.

Amikor kihallgatták, semmit sem tagadott, a tettét nem bánta meg, sőt kijelentette, hogy holnap újra meggyilkolná gyűlölt vetélytársnőjét.

PESTI LEVELEK

Irja: MÁRAI SÁNDOR

— EXPORT, IMPORT —

Van valami jele annak, hogy a magyar szinpadai exporttal egy kis baj van. Nagyobb külföldi piacokon, Berlinben, Párisban s legfőképpen Amerikában az árut csak bizonyos nehézségek árán lehet elhelyezni, s nehéz ma Pestről eladni valamit, mondjuk februárra, abba a nagy Budapest. Az örömhírek, hogy a világ szinigazgatóinak szeme rajtunk pihen, s hogy „egy budapesti premier eseményszámba megy külföldön is”, vesztettek hangsúlyukból, a világ szinigazgatóinak szeme nem pihen ezidőszereint rajtunk, legfeljebb összehúzott félszemmel néznek még ide. — de már nem kapkodnak, nem állnak sorba, s egy budapesti premier az idei szezonban már Budapesten sem ment eseményszámba, nem hogy külföldön. Különben hasonló nehézségek merültek fel a francia szinpadai exporttal kapcsolatban is, azzal a bizonyos világmárkával, melyet „francia vigjáték” feliratu csomagolásban vagon-tételekben adtak el az egész világra, s egy idő óta mintha lanyhulna a kereslet, a francia vigjátékírók panaszkodnak és csodálkoznak. Nem kell különös jóstehetség hozzá, hogy külkereskedelmi mérlegünkbe csökkenő index-szel jelentsük be erre a szezonra a magyar szinpadai exportjának esélyeit: azt, akire két esztendővel ezelőtt még az egész Nagykörut esküdött, mint a nemzeti vagyon és a hazai ipar egyik jelentős értéktételére, a buza mellett arra a valamire, aminek óriási lehetőségei vannak a külföldi piacokon. Sajnálkozva állapíthatjuk meg, hogy a termelők elszámították magukat, az áru divatjátmulta, s azt a fajta budapesti vigjátékot, mely éppen csak a buda-

pesti vigjáték és semmi egyéb, egy-két esztendő múlva külföldön egyáltalán nem, s reméljük, Pesten is csak a legnagyobb nehézségek árán lehet rajd eladni. A kartell kénytelen valamilyen módon likvidálni, a készletet, mely gondosan száritott budapesti vigjátéktemák, bohózat-vázlatok alakjában raktáron fekszik, s a gyártást, persze súlyos áldozatok árán, át kell állítani merőben másra, azaz szinpadai termékekre, — olyan lépés ez, amely egy kidolgozott üzemben mindig súlyos anyagi és személyi áldozatokat követel. De ez lenne a kisebbik baj. A nagyobb baj az, hogy, még ha a termelők be is látják, mennyire ellenünk van a külföldi piac hangulata, nem tudnak hamarosan szabadulni a budapesti piac igényeitől, a kereslet itt, ha lanyha is, mégis csak a budapesti színházi izlés kereslete, s mikor arról hallok, hogy támogatják a pesti színházi igazgatókat, mert nem nyujtanak „ujat”, rossz ember létemre csendesen markomba nevetek. A budapesti szinigazgató ma s még hosszú ideig igazán nem nyujthat mást, mint ami lényeges, s mint amit eddig is nyujtott, mert nem kap mátra publikumot.

A budapesti szinigazgató megnevelt magának egy budapesti publikumot és pedig olyan tökéletesen nevelte meg, hogy ez a publikum csak nagyon lassu átmenettel, veszélyes kísérletek költség próbálkozások árán hajlandó majd fogékonyaságot mutatni valami iránt, a mely nem az, amire a budapesti szinigazgatók reászoktatták. A „színház válsága” Budapestén már nem válság, hanem hamis bukás, a régi tulajdonosok előbbutóbb kényszerülnek az „utóda” jelzést odabiggyeszteni a cégtáblára, ami még nem jelenti azt, hogy irodáik mélyén valóban ki is vonulnak a cégből. Iparkodjunk megérteni őket: nem könnyű a helyzetük. Ha nekem ma, isten őrizze, kezembe adnak egy budapesti színházat, hogy csináljak benne új, korszerű, tisztességes színjátékot, a legnagyobb zavarban lennék, mert az új, korszerű és tisztességes színjátékhoz nevelnem kellene egy új, korszerű és tisztességes publikumot is — egy publikumot, amelyet nem az érdekel, hogy melyik drága sztárral rezeg-

1934
Boldog újévet kívánunk!

PHILIPS
RADIO

Körzetképviselőt brassói körzetre: „ELIMA“-cég, Brassó, Sütő-u. 2

terem meg a könnyzacsokóit és vakargatom meg nevetőizmaim, hanem új színházi művészetet akar, abban az értelemben, ahogy világvárosok publikumának bizonyos rétege akarja ezt Berlinben, Párisban, Moszkvában, Newyorkban és Bécsben. Bizonyos rétege: itt van a bökkenő, s nem ott, mintha nem lenné új és jó magyar darab, tehetséges és korszerű rendező Budapestén — mindenekelőtt nincs meg az a kiválogatott, odaszoktatott közönség, csak heterogén izlésű tömeg van, melynek izlése nagyjából mégis kialakult, s a heterogén rétegek meg-egyeznek bizonyos közös művészeti izléstelenségben. Ezzel nem a helyi szinigazgatókat védem, mert nekem, vagy akárki magyar írónak jogom van ezt elmondani, de neki csak okuk van ezt mondani, joguk nincs rá. Ők voltak azok, az a féltucat nem is tehetségtelen, nem is műveletlen, csak részben hibásan üzleti ambíciója — (hibásan tuletették a közönséget moslékkal, s most csodálkoznak, hogy elrontotta a gyomrát) — részben indolensen pesti hangulatu ember, akik az elmúlt huszesztendőben ezt a publikumot részben a maguk képeire, részben a maguk nagyképére megformálták — publikumot, szerzőt, színészt egyformán, — s most itt ülnek, pesti publikum és pesti színház, s bámulják egymást fanciesali kedvetlenül, s nem tudnak mit elkezdeni. A nagy pesti színház hiába experimentál máról holnapra, a város kicsi, szegény és rosszulnevelt ahhoz, hogy a színház üteme megérződtetés nélkül bemutathassa az újdonságot s gyomronvágassa a békésen emésztő publikumot mindazzal, ami az utolsó tíz esztendőben a külföld nagy művész centrumaiban a dráma s a színjátszás körül új felfogásban kialakult.

Ami az exportot illeti, ne kalkuláljunk hát egyelőre vérmesen, mert a pesti szerző elsősorban mégis a pesti színházi közönség igényeit iparkodik kielégíteni, s ahhoz, hogy a pesti publikum színházi izlését megneveljék, yégtelenül lassu, egyenletes, önzetlen edukáció szükséges, melyet a sztár-rezsisel dolgozó pesti színház nem engedhet meg magának. — Maradna a kísérleti színház, ahogy ez különben mindenhol történt. Párisban éppen úgy, ahol a Theatre Libre-től az Ouvre-on és Atelier-en át Juvet Comédie-jéig és Baty Studio-jáig évtizedeken át gyomrozták a publikumot kis, szegény, kisrezsisű, nagyszándékú színházak, mint Berlinben, vagy Newyorkban,

ahol O'Meill-t sokáig játszották műkedvelők fészerben, amíg a város sokmillió lakosából rekrutáltak maguknak öt- vagy tízezer embert, aki értékelni tudta, amit kapott, s elmesélte másik öt vagy tízezernek, hogy itt a sarkon megnyílt valami új. Másképpen ez nem megy, s amíg Budapesten nem csinának egy háromszáz férőhelyes dobozt, ahonnan darab-ról-darabra megrohmozák az izlésben elnevelt, tájékozatlansága és tudatlansága sáncjai mögé kényszerített publikumot, a pesti színház marad, ami volt. S importálni fogja Párisból és Londonból azt, ami tőlünk exportra nem kell már se Párisnak, se Londonnak. A nagy színház hiába hullat krokodilkönyveket, e pillanatban még nem tehet semmit, a közönség csapdájában vergődik, s ezt a csapdát maga állította.

Ne is kételkedjünk benne, hogy a termelők abban a pillanatban, amikor észreveszik, hogy a kipróbált sablon oda-künn már egyáltalán nem, s idehaza is csak megszokásból kell, lóhalálában iparkodnak átszervezni tevékenységüket. A vén bünös végre is holtig tanul, s miután egy életen át stricheltek a „siker” rendőri lapja jogán, szemlesütve olyan avat garde rebegéseket hallunk itt rövidesen, hogy ámulni fogunk. Lesz itt minden, ami ma nincs, világnézet, poztika, forradalmáság, új beszédtechnika, s a „szájad, a szájad” helyett mindaz, ami az újszinpadból eltanulható külsőség. Azt, hogy valaki, aki egy életen át sikerrel rebegte: „a szájad, a szájad”, — most szerencsésen és értelmesen kezdjen beszélni, persze nem lehet várni. De jól megtanulják majd, mert tanulékony fajta ez a magyar szinpadai szerző. Talán tanulékony a publikum is és gyorsabban tanul át, mint volt erre példa Párisban is. De az ilyen kísérlethez azok, akik a pesti színházat e pillanatban még kezükben tartják, jórészt gyávák, nagyképűek és műveletlenek. Nem is lehet rossznéven venni tőlük: megszokták, s oly szép volt s oly kényelmes. A zsáneren belül tökéletesítették is magukat. S most végképpen megértik, hogy így, tökéletesítve, egyre kevésbé kellene.

— Bágyadt, levert, dolgozni képtelen egyéneknek a természetes „Ferenc József” keserűvíz szabaddá teszi a vérkeringést és emeli a gondolkodó- és munkaképességet.

Jó hír az aradi munkanélkülieknek

Nagy megrendelést kap és felemelt munkáslétszámmal fog dolgozni az Asira vagongyár

Arad, december 30.

Az Asira vagongyár igazgatósága olyan értesülést kapott a fővárosból, amely közlőül érdeklődik nemcsak Arad, hanem egész Erdély közgazdasági köreit és munkásságát. Az értesülés arról szól, hogy a gyár bukaresti központja a CFR-től száz új vagon és ötven mozdony elkészítésére, valamint számottevő vagonjavításra kapott

megrendelést.

A nagyszámú megrendelést a gyárnak rövid időn belül kell teljesítenie és így biztosra vehető, hogy az Asira az új esztendőben felemelt munkáslétszámmal fog dolgozni. Ez, természetesen, jelentős mértékben hozzájárul majd a munkanélküliség csökkenéséhez.

Felére csökkentik a német főiskolások számát

Numerus clausus a nőhallgatókra

Berlin, december 30.

A német belügyminisztérium óriási mértékben korlátozza a főiskolai hallgatók számát. Tegnap már ki is bocsátották a rendeletet, amely rendszabályozza az egyetemi életet. Eszerint

a jövő évben a német egyetemekre mindössze 15 ezer érettségizett fiatalembert vesznek fel.

A női hallgatókra külön numerus clausust alkalmaznak, amely 10 százalékos lesz, vagyis

legfeljebb 1500 nő iratkozhat be a főiskolákra.

Az egyetemre való felvételnél megvizsgálják a jövőben azt is, hogy a jelentkező megbízható-e nemzeti szempontból, valamint szellemi érettség tekintetében.

A rendelet a német főiskolai diákok számának majdnem felére való csökkentését jelenti. Az előző években átlag 24-30 ezer egyetemi hallgató volt a Birodalomban. 1932 évben 24.700, 1931-ben pedig 29 ezerre rugott a számuk. A korlátozást azzal indokolja a kormány, hogy a diplomás pályákra tódulóknak száma túl nagy és nem lehet mindannyiuknak egzisztenciát teremteni.

Megjelent a hivatalos közlés a képviselőválasztás végleges eredményéről

A választási bizottság sokkal hátrányosabb számarányt hozott ki a Magyar Párt számára, mint a belügyminisztérium

Bukarest, december 30.

Megjelent végre a központi választási bizottság hivatalos közleménye a december 20-iki képviselőválasztás végleges eredményeiről. Ez a hivatalos jegyzőkönyv eloszlat minden kétséget a Magyar Párt mandátumszáma körül, amelyben az megmáshatatlannul nyolcban állapítja meg. Minthogy pedig a központi választási bizottság, amely semmitőszéki és táblai bírákból, meg néhány statisztikusból áll, a legfelsőbb és végleges fórum, határozatai ellen nincs apelláta, csak a parlament plénumához, az igazolási vita során. Esetleges orvoslás pedig nem várható a 80 százalékos liberális többségű parlamenttől.

A központi választási bizottság számításai nagyban eltérnek a belügyminisztérium karácsony előtt közreadott félhivatalos kalkulációtól. Amíg ugyanis a belügyminisztérium jelentése szerint a Magyar Párt a tavalyi 141.894 szavazattal szemben most 123.934 szavazatot kapott, a központi választási bizottság 4 és fél ezerrel kevesebbet, azaz 119.562 szavazatot állapított meg. Ennek megfelelőleg a Magyar Párt százalékaránya az összesen leadott 2 millió 978.748 szavazatot véve alapul, nem 4,47 percent lett, ahogyan a belügyminisztérium számította, hanem csak 4,01, illetőleg az érvénytelen és a két százalékos el nem ért pártokra esett szavazatok levonása után 4,33 percent. Így a Magyar Pártnak már csak nyolc képviselői mandátum jutott, a következő meggyékből, (a százalékarányi sorrendje szerint): Háromszék (Szentkereszthy Béla báró), Csík (Páll Gábor dr.), Maros (Bethlen György gróf, vagy Laár Ferenc), Szilágy (Jósika János báró), Udvarhely (Bethlen György gróf, vagy Willer József dr.), Kolozs (Bethlen György gróf, vagy Szász Ferenc dr.), Torda (Gáll Miklós dr.) és Brassó (Szabó Béni szücsmester).

A kilencedik mandátum, amelyet a belügyminisztériumi számítás szerint a Magyar Pártnak jutott volna, a központi választási bizottság végleges kalkulációi eredményeképpen a Goga-pártnak jutott, mert ennél a bizottság több szavazatot és nagyobb százalékarányt állapított meg, mint a belügyminisztérium, a melynek jelentése 118.775 szavazattal és 4,29 percent százalékaránnyal tüntette fel a Goga-féle nemzeti agrárpartot, tehát kevesebbet, mint a Magyar Pártot. Ezzel szemben a választási bizottság úgy találta, hogy Goga összesen 121.748 szavazatot kapott, százalékaránya pedig 4,09, illetőleg 4,40, következésképpen tehát 9 mandátum illeti meg, holott a belügyminisztériumbeli számítás csak nyolcat kontemplált számára.

Ilyképpen a mandátumszám sorrendjében a Magyar Párt és Goga pártja helyet cserélt: előbbre kerültek Gogák.

A többi párt különben a központi választási bizottság számításai és végleges közleménye szerint is ugyanannyi mandátumot kapott, a mennyit a karácsony előtt közölt jelentés jelzett. Tehát

liberálisok — 300, nemzeti-parasztpárt 29, Lupu 11, georgisták 10, Cuza 9, (Goga 9, Magyar Párt 8.), Junán 6, Argetoianu 5.

Ezen a végeredményen már az igazolási vita sem igen fog változtatni.

TÜLEKEDÉS A MAGYAR PÁRT KILENCEDIK MANDÁTUMÁÉRT

Érdekes és jellemző, hogy a Magyar Párttól elvett és a gogistáknak adott kilencedik mandátumért marakodás indult meg. Geanta Teodor valceamegyebeli georgista listavezető tegnap felebbezt nyújtott be a központi választási bizottsághoz a mandátumok elosztásának módja ellen. A georgista jelölt azt bizonygatta, hogy az a képviselői mandátum, amelyet megvontak a Magyar Párt szatmármegeyi listavezetőjétől, Jakabffy Elemér dr-tól és a Goga-párt mehedintimegyebeli listavezetőjének, Ioanid Tilicának juttattak, jog szerint a georgista pártot, illetőleg ennek valceamegyebeli listavezetőjét illeti meg. Geanta rámutatott arra, hogy amíg a Lupu-párt 152.590 szavazata fejében 11 mandátumot kapott, azaz 15,8:1 szavazatot után egyet, Bratianu György pártja 14.695 szavazatot ellenében kapott egy-egy mandátumot, ami egyenlőtlen elbántást jelent. Különben is, a georgista százalékarány nagyobb volt, mint amelynek alapján a vitás mandátumot a Goga-pártnak ítéltek oda s ezért magának követelte azt.

A központi választási bizottság elutasította Geanta felebbeztését.

Biztosan ráismer!?

Vannak nők, akik különleges bájt sugároznak ki és ez megkülönbözteti őket a tömegtől. Nagyon nehéz megállapítani, hogy ezt a tulajdonságokat finom, jól kiválasztott parfümjüknek — amely egyéni vonást kölcsönöz, — vagy pedig elragadó temperamentumuknak köszönhetik-e; avagy e két körülmény szerencsés összeegyeztetésének.

Álarc alatt is felismerhető!

GUERLANDE DE FLEURS

az ideális kölni viz, melynek finom illata körüllegi és megteremtí az az előkelő egyéniséget, amelyet megálmodott. Egyéni bájt biztosít, mert bódító illatfelhője, az Ön szépségével karöltve, első látásra elbűvöl.

LEGRAIN

CSAK EREDETI CSOMAGOLÁSBAN VALÓDI

Gyilkos hideg Amerikában

Newyork, december 30.

Az Egyesült Államok különböző pontjairól beérkezett jelentések szerint, Amerika területén gyilkosan hideg időjárás uralkodik, amelynek eddig 100 halálos áldozata van. Az Ontario-állambeli White-Riverben minusz 56 fok Celsius, New-Yorkban pedig minusz 22 fokos hideget mértek.

Új tisztikart választott a spanyol kamara

Madrid, december 30.

Az új cortézek ma megválasztották tisztikarukat. Erre a választásra azért volt szükség, mert az újabb kormány kinevezésével a kamara átalakult és így a tisztikar helyén nem maradhatott.

A kamara elnökévé Santiago Albat választották meg.

Halálos veszedelemben Byrd délsarki expedíciója

Newyork, december 30.

Byrd, a nagynevű sarkutazó tudvalevőleg délsarki útra indult. Byrd hajója tegnap viharba került és súlyosan meg rongálódott. A kazánterembe víz tódult be és a hajó órákon át tehetetlenül hanykolódott a viharos tengeren. Végül sikerült rendbehozni a kazántermet és meggyújtani a tüzet a kazánokban. Az expedíció azonban most is halálos veszedelemben

ben forog, mert a hajó óriási jéghegyek közt halad előre és tartanak tőle, hogy valamelyik jéghegy szétzúzta.

Amerikában általános izgalommal lesik az expedíció sorsáról érkező híreket.

— A has teltsége, májtájéki fájdalmak emésztési nehézségek, gyomorbelhurut és sárgaság a természetes „Ferenc József” keserűviz használata által megszüntethető és az agy, a szem, tüdő vagy sziv felé irányuló vértúlulások ellen-súlyozhatók Gyomor- és bélspecialisták igazolják, hogy a **Ferenc József** vízzel, különösen az ülő életmód következtében jelentkező bajoknál, nagyon kedvező eredményeket érnek el.

Ötszázharminc millió dollár értékű zugarany Amerikában

Washington, december 30

Morgentau kincstári államtitkár ma reggel rendeletet adott ki, amelyben a legszigorúbban meghagyja, hogy az Amerika területén levő és magánosok birtokában rejtgetett aranyat azonnal be kell szolgáltatni.

A kincstári államtitkár azt reméli, hogy ezen az uton az amerikai Federal Reserve Bankok újabb 530 millió dollár értékű aranyat kapnak, mert körülbelül ilyen értékre lehet azt a zugarany mennyiséget becsülni, amely Amerikában még magánosok kezén van.

Wimpassing hócipők

előírt eredeti gyári árak mellett

Linoleum Steckl cégnél

Brassó, Kapu-u. 34. Telefon 5-45.

Hitelközpont tagja.

Fiókok: Bukarest, Arad.

Urhölgyeknek a legszebb újévi ajándék a „Magyar Uriasszonyok Lapja”

Szépirodalom, művészet, divat. Megjelenik havonta 3-szor — Megrendelhető Török Janosnál Oradea, Cásufa postálá 47 Komoly érdeklődők kérjenek mutatványszámot.

HIREK

Előfizetőink figyelmébe!

Mindazon előfizetőinknek, akik nem helyi pénzbeszedő útnan szoktak fizetni és előfizetésük 1-én lejár, a mai napon postautalványt küldtünk ki. Nagyon kérjük az illető előfizetőinket, sziveskedjenek ezen postautalvány felhasználásával az előfizetés megújítására szolgáló összeget mielőbb átutalni, nehogy — ennek hiányában, lapunk folytatólagos küldésében megszakítás álljon elő.

Tomcsa Sándor:

Ki mit kapott karácsonyra?

Ugy hisszük, nem végeztünk érdektelen munkát akkor, mikor karácsony után egy pár nappal már hozhatjuk a világ minden részéből befutott adatok alapján összeállított alábbi — a gyorsaságot és pontosságot is illetően — szenzációsnak mondható kimutatásunkat arról, hogy ki mit kapott karácsonyra?

Tehát:

Németország egy doboz ólomkatonát „über Népszövetség”.

Paul Boncour egy európai körutazási jegyfüzetet, szabad fürdő- és diplomatahasználattal.

Spanyolország egy önműködő forradalmat.

A Népszövetség egy utalványt Voroňhoz.

Anglia egy irt az ir-kérdés ellen. (Kutyamarást szóróval.)

Ausztria egy állkendőt ezzel a felirással: „Európa muszáj kedvence”.

Duca (na ez ismeretes) egy szolid kivitelű de masszív öntöltő választási terort, rászerezhető pótpremiummal.

A Goga-párt egy magyarpárti mandátumot.

A Szovjet egy családi üveg, kapitalizmusból kivont erőtápszert.

Maniu egy szovétai utókurát.

Greta Garbo egy John Gilbert nevű kisse használt játékszert.

Dollfuss egy babakelengyét.

Az operettzeneszerzők amesztiát.

A kisebbségi újságírók egyhónaptól öt évig terjedhető boldog ünnepeket.

A munkanélküliek azt a jogot, hogy ne csak az ág huzhassa a szegény embert.

Hunyadi Sándor a visszavonhatatlanul eljátszott „Arany ifju”-ságot.

Az ingyárosoknak egy újabb politikai mozgalmat.

Einsteinnak Hitler relativitási elméletét.

Hitlernek egy árját a Zsidónóból.

Gaál Francinak egy pofozógépet.

A Helikonnak Tabéry jobbát.

Tabérynek a Helikon baljait.

Gyallay Domokosnak egy vagon prima kösznet, hogy ne kelljen több rossz fát tennie a Pásztortűzre.

És a Betegsegélyzőnek — halhatatlanságot.

Dollfuss lapot indít. Bécsből jelentik: Hire jár, hogy az osztrák kormány új nagy lapot indít Österreichische Nationalzeitung címen. A kormánylap igen olcsó lesz és komoly versenytársat jelent a nagy bécsi lapoknak. Hírlík az is, hogy a szerkesztőség összeállításánál ügyelni fognak, miszerint a szerkesztőségi tagok legalább háromötöd része árja legyen.

Egy öreg újságíró halála. Pécsről jelentik: Lenkey Lajos a Pécsi Napló főszerkesztője, aki a magyar vidéki újságírás nevezetese volt, 69 éves korában, Pécsen meghalt. Az elhalálozott a Ferencz-József-rend tulajdonosa volt.

A központi jutésnél

a lakás egyenletesen meleg, egészségesen tiszta, barátságosan levegős. Ezért örül minden orvos, anya és családó a központi jutésnek. — De szakmérnök kell azt felszerelje!

KERTESZ HENRIK

egészségügyi vállalkozás, Brassó, Szentjános-u. 23. Tel. 5-52 Alapítva 1905

— Zsilvölgyi hírek. A munkaügyi minisztérium karácsony előtt 300 ezer lej segélyt folyósított a zsilvölgyi munkanélküliek részére. A petrozsényi munkanélküliek 80 ezer, a lupényi 60 ezer, a vulkányi 125 ezer, az aninoszai 10 ezer és a lónyai munkanélküliek 25 ezer lejt kaptak a kormánysegélyből. — A petrozsényi r. k. egyházközség kebelében működő Nőegylet, amely mindenkor elől jár a jótékonykodásban, a karácsonyi ünnep alkalmából ötven szegény gyermeknek juttatott ruhaneműt. A szegény gyermekek felségélyezésében méltóképpen vette ki a részét a Zsilvölgyében karácsony előtt a román Principele Mircea Nőegylet is, a mely többszáz gyermeknek juttatott ruhaneműt és más karácsonyi ajándékot. * ELJEGYZÉS. Sándor Erzsike és Tribel Sándor, Brassó, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Kicsérélnék két jugoszláv követet. Belgrádból jelentik: Az Echo de Belgrad értesülése szerint a jugoszláv kormány kicséréli budapesti és szófiai követét. Budapestre Vukcevic jelenlegi szófiai követ kerül, Szófiában pedig Markovits Cinczár, a bécsi szerb követség egyik tanácsosa fogja képviselni Jugoszláviát.

— Torgler ismét vádlott lesz. Berlinből jelentik: A német fővárosban úgy hírlík, hogy Torgler kommunista képviselőt, az országház gyujtogatási perének egyik felmentett vádlottját, újabb monstreperbe keverik bele. Ebben a perben állítanak bíróság elé Thaelmann, a német kommunistapárt vezérét, valamint a párt számos más vezetőtagját is. A vád ellenük az lesz, hogy ellenállást szerveztek a nemzetiszocialista uralommal szemben. Hivatalos helyről a per megindításáról még nem adtak ki nyilatkozatot.

RÉSZLET A BORZALMAS VASUTI KATASZTRÓFÁRÓL

Fenti felvételünk, amely alig 20 kilométernyire Páristól, a lagny-i vasuti katasztrófa helyén készült, döbbenetes erővel illusztrálja azt a megrázó pusztítást, a mit a ködös éjszakában egymásnak ütköző vonatok okoztak. A teljesen pozdorjává zuzódott vasuti kocsiak gyászos maradványait, amelyekből ugyszólván tenyérnyi darab sem maradt épen, most takarítják el a huszadik század legnagyobb és legrémesebb vasuti katasztrófájának színhelyéről

— Tilos a rádió a newyorki taxikon. Newyorkból írják: A newyorki rendőrfőnökség nemrégiben megengedte, hogy a taxikon az utazók szórakozására rádiókészülékeket helyezzenek el. A taxisok egymással versengve vásárolták a rádiókat, ami a rádiókereskedelmet erősen fellendítette. A készülék úgy volt rászerezve a kocsi, hogy csak a kocsik belsejében ülő utas szólaltathatta meg. A rendőrfőnökség ezt az engedélyt váratlanul visszavonta. A visszavonás indoklása szerint a tapasztalat azt bizonyítja, hogy a szofförök hajtás közben a rádióhangversenyre, nem pedig a forgalmi rendőrré figyeltek, ami nagyon sok balesetet okozott. A taxisok, de különösen a rádiókereskedők közt ez a tilalom a felháborodás viharát támasztotta, s most együttesen beadványt intéztek a bírósághoz, kérve a tilalom hatályon kívül helyezését.

— Biharmegyei hírek. Nagyváradról jelentik: Gelb Nándor kommunistavezér, aki a sejt munkában annakidején élnék tevékenységét folytatott, már harmadik hónapja ül vizsgálati fogságban. Gelbet a börtön annyira megviselte, hogy most borzalmasan leromlott és beteg állapotban szabadlábra helyezték. — A zilahi ügyészség arra kérte a váradi ügyészséget, hogy Saraceanu magándetektívét azonnal hallgassák ki Weisz László emlékezetes érmihályfalvai gyilkossági ügyében, a vallomást pedig sürgősen küldjék át nekik. — A nagyváradi ügyészség szabadlábra helyezte Árvai Áront, aki a Szalonta mellett Tulcan, Lónincz József nevű vadászársát véletlenül lelőtte. A vizsgálat ettől függetlenül tovább folyik.

— Új rendőrfőnököt delegáltak Aradra. Aradról jelentik: Az aradi rendőrség botrányának most érdekes fejleménye van. A belügyminisztérium Moga Romulus dr. rendőrfőnök helyett a rendőrség élére Jancu Traian igazgatót, a bűnügyi osztály eddigi vezetőjét delegálta. Moga dr. másirányú beosztást kap a városi tanács feloszlata következtében

Ursa János dr. polgármester mellé új embereket neveztek ki, köztük Constantinescu Sándor liceumi tanárt alpolgármesteri minőségben. Az alpolgármester azonban bizonyos sértődöttség miatt eddig nem jelentkezett a városházán. Most aztán Constantinescu meggondolta a dolgot s kijelentve, hogy azok az okok, a melyek miatt nem akarta átvenni hivatalát, már megszűntek, a mai naptól fogva elfoglalta alpolgármesteri állását.

— Szerelmi dráma Lupényben. Lupényből jelentik: Halálos szerelmi dráma játszódott le a Zsilvölgye szomorú híri bányavároskájában, Lupényben. Ljuba János bányazemvezetőt imádoztja a karácsonyi ünnepkorán visszautasította. Ez annyira elkésértette a szerelmes művezetőt, hogy öngyilkosságra halározta el magát. Revolvert vett magához s elment a helybeli betegsegélyzői kórházba, ahol kedvese ápolónői szolgálatot teljesít. Az elkéseregett ember berontott abba a kórterembe, ahol az ápolónő tartózkodott s a betegnek szemeláttára halántékra lötte magát. Holtan rogyott össze. A szerelmi dráma mély benyomást kelt a bányavároskában.

— Tolvaj a templomban. Konstancáról jelentik: A rendőrség feljelentést kapott, hogy az Adormirea-templomban az istentisztelet alatt fosztogatják a hiveket. A kvesztör utasítására az egyik detektív nőnek öltözött s szorgalmasan eljárogatott a msikre. Ma aztán a furfangos detektívnek sikerült elcsipnie az ájtatos hívek tolvaját Betti Tudose rovtomultu egyén személyében, aki karácsony előtt beállt a templomhoz gyertyagyujtogatónak, hogy ebben a szerepben könnyebben lopkodhasson. Kihaszálva a templom tulzsfoltóságát, állandóan tettett az oltárok körül s közben mindent elszedett az imádkozásba merült hívektől, ami csak keze ügyébe került.

* Kellner Pöschl: Elektrotechnika. Az Athenaeum kiadásában megjelent elektrotechnika mindhárom része most újból kapható. Az első rész a vezető, a mágneses és a szigetelőanyagokról, az indukcióról és az egyen-

CARMOL FRIKCIÓ

Hűlés,
influenza,
reumaticus
fájdalmak ellen

áramu gépekről szól, a második kötet a változó áramokról általában, továbbá transformátorokról, generátorokról és indukciós motorokról ad közérthető, de alapos tanítást. A III. rész az erőáramu mérőtechnikával foglalkozik és 99 ábrával van ellátva. Az alapvető munka, amely úgy elméleti, mint gyakorlati szempontból igen értékes, most árszállításban kötetenként 75 lejért kapható a Brassói Lapok könyvosztályában, Brassó, Kapu-utca 56-58., az udvarban.

Örökösöket keresnek

Budapest, december 30.

A magyar kivándorlókat védő irodák közli Groman János, aki 1876-ban született Nagyszébenben és 1898-ban vándorolt ki Amerikába ez év márciusában Martins Ferryben meghalt. Örökösei kerestnek. Aki valamilyen felvilágosítással szolgálhat az ügyben, keresse fel az irodát. Az iroda címe Budapest, Fiume-utca 4. szám.

FÁJDALMAK, GÖRCSÉR
REUMA, KÖSZVÉNY

AKNÉ, EGZEMA, HERPESZ
PSZORIASZ.

Romlott vér Borzalmas éjszakák

A beteges vérűek a fájdalom martaléka. Köszvény, reuma, zsába, idegfájdalom szüntelenül gyötrik. Erdaganat, tályog, görcsér tönkreteszik álmaikat. Mig az érelmeszedés rémálmokat szül, rettenetes álmokat.

Az egzema, a herpesz, az eritem, a szkozisz, az akné, a psoriasisz állandóan macangolja bőrüket. Ejjelüket az állandó bőrvizsgálatok teszi borzalmassá. De nincs szükség kétségbeesésre. Ezen meg ezren tapasztalhatták, hogy állapotuk egyik napról a másikra megváltozott a RICHELET VERTISZTÍTÓ alkalmazásával, amely gyökeresen meggyógyítja a legkritikusabb betegségeken. Eltávolítja a testből a mérges anyagokat a RICHELET VERTISZTÍTÓ gyökeresen gyógyítja a fájdalmakat, visszadja az véredényrendszer frissességét, megtisztítja a bőrt, beheggeszti a sebeket és tályogokat, melyek mint egy varázsütésre nyomtalanul eltűnnek.

Minden üveghez ismertető könyvecskét mellékelünk. Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban. Laboratórius L. RICHELET din Sedan, 6. Rue Belfort, Bayonné (Franciaország). Romániai vezérképviselő: Jules DILLAN Bukarest, 4. Strada Piatar Moş.

A kijátszott Bihar

Hogy pontos képet kaphassunk arról, hogy mik voltak a választások előtt Biharban, nem elég néhány mondat, amely felkiált, hogy a szabadválasztások jegyében mi történt, hanem szükség van, úgy érezzük, ha nem is teljesen részletes, de egy feltétlenül adatszerű bemutatásra. Tehát menjünk sorba:

Diószeg. A jegyző Vidican Traian, akiből egyik napról a másikra a székelyhídi járás főszolgabíróját kreálta az új rezsim. Vidican nem maradt hálátlan a kinevezéssel szemben. Ugy a Magyar Párt, mint más pártok gyűléseit megakadályozta, kötekedett és igazoltatott, mintegy előrevetve annak árnyékát, hogy mi történtek majd a választások alatt. Diószeg volt különben a múlt választások alkalmával az a hirhedt hely, ahol a begyűlt szavazatok után, délután 3 és 4 óra között, négy csendőr mindenkit kikergetett a megyeházából, az ablakokat befüggönyözték, az ajtókat bezárták és az urnákat kicserélték. Diószeggel egysorban állítható:

Margitta, ahol a választások megkezdésekor félre tették Gherlân főszolgabírót és helyébe Grigorián segédjegyzőt neveztek ki. Grigorián a liberálisok exponense, természetesen mindent megtett a „szabad választások” érdekében.

A nagyváradi prefektus többféle rendeletet adott ki a választások tartamára. Először a gyűlések megtartására engedélyt adott, majd kiadta irásban, hogy a gyűlések megtartására nem kell engedély. A jegyzők azonban, úgy látszik, teljesen másértelmű utasítást kaptak, mert a gyűlések megtartásába mindenütt beleszóltak és csak akkor vonultak vissza, mikor a választók és kortesek mindenre elszánt tömegeinek erélyes magatartásával találták magukat szemben.

Szentjánoson a Magyar Párt kitűzdöttje akart gyűlést tartani. Szentjános református község, mintegy 3-400 szavazóval. A jegyző itt előre összehesztelt a csendőrmesterrel, hogy a gyűlés megtartását mindenképpen megakadályozzák. A Magyar Párt megbízottja felmutatta a prefektus engedélyét. A jegyző azonban kijelentette, hogy az engedély nem jó, mert nincs rajta az eredeti aláírás. A megbízott kijelentette, hogy az eredeti engedély bennmaradt a prefektusnál és csak a másolatot adják ki. A jegyző azonban nem engedett, ekkor a bizalmi felhívta a prefektust, aki kijelentette, hogy a gyűlés megtartható. Ekkor az őrmester állott elő azzal, hogy ő ennek dacára nem engedélyezi a gyűlést, a megbízott erre a jegyzőhöz fordult, aki kijelentette, hogy nem diszponál az őrmester felett. A Magyar Párt megbízottja most ismét felhívta Hegedüs Nándort, kérve, hogy menjen fel ismét a prefektushoz. A prefektus azonban közben elment. A szentjánosi csendőrpáncsnok erre feleltetését, a püspöki csendőrmestert hívta fel telefonon, aki viszont szintén kijelentette, hogy a gyűlés nem tartható meg. A megbízott látva, hogy itt minden legális kérés és intézkedés hiábavaló, kijelentette, hogy ha leszurják, vagy letartóztatják, akkor is megtartják a gyűlést. A jegyző és a csendőrmester az erélyes fellépéssel szemben nem mert ellenkezni és így körülbelül félnapos rohanás és telefonálás után mégis megtarthatták azt a gyűlést, amire a prefektusi engedély a zsebükben volt.

Ez történt Szentjánoson, mikor másnap átmentek Nagyszántóra és Kisszántóra, szuronyokkal felfegyverzett csendőröket találtak ott, akik, dacára a prefektusi engedélynek, a gyűléseket nem engedélyezték.

És ezután sorban a kijátszások, a szavazók terrorizálása és becsapása. Kágyán például csak a cigányok kaptak meg a szavazócédulákat, Fugyóásárhelyen csak a románok. Biharon (szinmagyar község) 500 szavazó közül csak 50, Kőröstarjánon 500 szavazó közül csak 50. Paptamási-ban 250 közül csak 20 kapta meg szavazócéduláját.

A törvényszék főelnöke kijelentette, hogy a szavazócédulákat a jegyzőknek elküldötte, amikor pedig a jegyzőket akarták felelősségre vonni, hogy miért

nem adták át a szavazóknak a szavazócédulákat, azoknak már csak hült helyét találták.

Nem történt kevesebb, mint az, hogy a jegyzők a szavazócédulákat fiókjukba zárták és ezután sietve elutaztak ismeretlen helyekre.

És helyek, ahol a szavazók egyáltalán nem kapták meg szavazócéduláikat: Pelbárthida, Nyüved, Érolaszi, Asszonyóvár.

5000 azoknak a száma, akik nem szavazhattak azért, mert nem kapták meg szavazócéduláikat. Ez az 5000 mind magyarpárti szavazat lett volna.

És már magában az elhelyezésben is nem kis tendencia nyilvánult meg.

Például Pusztajlaknak Tatarosra kellett menni szavazni, nem Telegdre, ami egy hajtásnyira van, hanem Tatarosra, át a hegyen, borzasztó kilométereket a szörnyű hidegben. Szöllös, amelyik helyben szavazott azelőtt, át kellett menjen Váradon, mert Ürögdon kellett leadja szavazatát.

Csatáron kijelentették, hogy képtelenek elmenni Pelbárthidára, a távolság olyan szörnyű nagy, hogy megfagynak, ha ebben a dermesztő hidegben elindulnak. Csatár 600 magyar szavazat, aminek a raffinált beosztás kitekerte a nyakát.

Bors, Szentjános, ezek azelőtt Püspökiben szavaztak, most Gyüresre küldték

őket, a Kőrösön tutra. Itt, a múlt választások alkalmával elzárták a hidat, azonban akkor a választók átúszták a Kőröst, most, a télben, ez nem történhetett meg. És talán ki kell emelni néhány belényesköri falut: Feneszt, Tárkányt, Belényesujlakot, Remetét, Jánosfalvát, Belényessonkolyost. Ezek a román tengerben levő magyar falvak a megbízhatóságnak és a kitartásnak különös és meghatározó jeleit adták, kijelentve, hogy nem tehetik őket olyan messzire és nem káldhetik olyan távolságra, hogy szavazataikat le ne adják.

Mindezek dacára Biharban a szabadválasztások jegyében eljutott vagy 18 ezer szavazat, 7 ezer nem juthatott el a távolság miatt, 11 ezer pedig nem kaphatta meg a szavazócédulát. A 19 ezer elkallódott és agyonterrorizált szavazat között, legalább 12 ezer volt magyarpárti.

Rézsbánya

Kis község a hegyek között. Éhségben, hidegben, hóban és kétségbeesésben Szerelevényen megyünk fel Rézsbányára. A völgyben lenn beszélnek, hogy nagy az éhség fenn, a hegyek között. A szerelvényen, mellettem, az erdőőr ül, kezében vastag egycsővü puská. És még két ember, fegyverrel. Inspektort kísérnek, tul Rézsbányán a havasok felé.

— Minek ez a fegyver — kérdelem az erdőőrtől.

— Nagy az éhség ide fenn, az éhség és az elkeseredés. Kell ez a három puskacső, ez biztos, a hangulat pedig bizonytalan.

És Rézsbányán ránszakad a panaszáradat és a képek infernós borzalmassága. Csupa zokogó, síró ember. Rongy,

éhség és betegség. Rongyos, éhes porontyok, az ut porában. Piszokban, szennyben. És az anyjuk nem adhat enni és az apjuk ott áll ökölbiszorított kezekkel, munka nélkül.

Ezen a vidéken nem terem meg semmi, a föld éppen olyan indolens, mint a váradai prefektura segélytadó bizottsága, a mely süketen a bürokratizmus szellemében elfordul egy éhenhaló község könyörgő küldöttsége elől.

Tavaly Rézsbánya az éhségtől uszítva, kapákkal és kaszákkal megindult Várad felé. Akkor, utolsó pillanatban, megmenekítették Rézsbányát. Jó lenne, ha most a megyeházán, a választások után legelső sorban Rézsbányának akadna valami segély. Okosan és sürgősen.

Utak és hidak

Biharban az utóbbi hónapokban felére csökkent az autóforgalom. A legforgalmasabb útvonalon órákig alig találkozik az ember autóval. Az ok: Az utak lehetetlen mérvű leromlása.

Tizenkét éve egyáltalán nem javították az utakat, kivéve azt a néhány kilométert, amit a svédekkel együtt csak azért készítettek, mert egy bizonyos összeget „be kellett állítani” a megyei költségvetésben a kiadás rovatba.

A kétségbeesésben rossz utakhoz, természetesen, hozzájárulnak azok a horribilis nagy autódádók, amiknek a minimuma 6-8 és 10 ezer lej és ehhez, természetesen, hozzájárul az az érthetetlen és raffinált rendelet, amely szerint

minden autónak magánál kell hordani nemcsak az autója után kifizetett adóigazolványt, hanem egy irást is, amely igazolja, hogy minden adókötelezettségének eleget tett.

Az autót luxusnak állítja be a törvény.

Biharban és Váradon 1400 autó volt forgalomban, most alig van 600. Az utakat nem javítják, ellenben az autót kivonják a forgalomból. Vissza az ökörszekérhez. Igaza van a miniszter urnak, ezeknek az utaknak az ökörszekér a megfelelő.

És a hidak? Ennyi rossz hid az egész világon nincs.

A megyei hidak 80 százaléka életveszélyes.

Szombatság mellett a fahíd 8 éve mint „szükségwid” van beállítva, a hidon egy súlyos autóbusz halad át naponta kétszer, harminc emberrel súlyosbitva. És hiába kérés és kérvény, erre nincsen pénz.

Egy másik utszakasz Papmező, Robogány és Dobresti között

8 hidnak csak a fele van meg. És Belényes és Vaskoh között és Paptamási után ugyanez a kép.

A hidak és az utak nem rontanak a lezüllés, a nyomor és a kétségbeesés bihari táblóján.

Tárkány

A belényesköri román tengerben hét magyar község él, illetőleg küzd hihetetlen erőfeszítéssel. Tárkány, Remete, Jánosfalva, Négerfalva, Sonkolyos, Belényes, Ujlak. Ezek azok a kis falvak, amelyeket mindenkinek meg kellene tekinteni, hogy meglássa, mit jelent az, hogy kisebbségi sors és mi az, magyarul élni és magyarnak maradni Erdélyben.

A tárkányiak ruházata teljesen romános és semmiben sem különbözik a román parasztétól. Hihetetlenül szeretik a fajtájukat és senki sem tudja, hogy kerültek erre a román vidékre s még kevésbé értik: hogyan tudtak megmaradni annyi vihar és harc után magyarnak.

A hatóságok, természetesen, ahol csak lehet rájuk törnek és üldözik őket.

Hosszu évek óta kutatják és vizsgálják a titkos szeszfőzést a parasztok között, de mindenkor eredménytelenül. — Nem is olyan régen dr. Secureanu nagyváradi vezetőügyész egy század csendőrel rohanta meg Tárkányt éjszaka. Minden hánta jutott csendőr, nem is egy. Szeszt nem találtak, de elvitték az ököritató vájukat, a permetező készülékeket, mindent. Azonban még per sem indult és ügyvéd sem kellett.

Hol a rendőr, hol a csendőr?

avagy:

Itt a vörös, ott a vörös

Ezek nem politikai vörösök, ezek békésen utazó csirkefogók, akik hosszu évek óta fosztogatják az ugyancsak békésen utazókat Biharban. Ezeknél nincs röpce és nincs kommunista kiáltvány, csak kártya, vagy más, a játékhoz szükséges szerzőszám, amivel úgy fosztják ki az utazókat, és úgy lopják ki zsebükből a pénzt, ahogy akarják.

A legutóbbi „eset”: Szöllösi Károly, a nagyváradi állomás alfőnöke Barátkán felszállt a vonatra s nemsokára a kalauz jelentette, hogy az egyik utas nem akarja megmutatni a bérletét és azzal fenyegetődik, hogy agyonüti. Szöllösi azonnal bement a fülkébe és igazolásra szólította fel az utast, aki nem volt más, mint Csáki József közismert betörő és hamiskártyás, a bihari útvonal hirhedt fosztogatója.

Amíg Szöllösi a bérletet nézte, Csáki öklével arcbavágta, Szöllösi megsédült, azonban magához térove, visszaütötte Csákit.

A kalauz nem volt már jelen és így Csákinak két társa rávetette magát Szöllösire és ki akarta dobni a robogó vonat ablakán. Szöllösi segítségért kiáltott és az első állomáson az egész társaságot átadta a rendőrségnek.

Ez azonban Biharban nem az első eset, napjában ismétlődnek meg hasonlók.

Minden egyes esetben bevizik a hamis-

kártyásokat a rendőrségre és onnan azután elengedik őket.

Soha még törvényszéki tárgyalás ezekből a fosztogatásokból nem lett, soha még ezek a hamiskártyások, nem töltöttek többet a rendőrség épületében, három napnál.

Szolgálhatunk a rendőrségnek olyan nevekkal, akiknek állandó bérletük van.

Közismert nevek ezek a rendőrség előtt. Miért nem vonják felelősségre őket?

Miért nem utazik detektív az útvonalon, miért nem kérdezik meg őket, milyen ügyben utaznak és miért van szükségük bérletre?

Andrássi Ferenc, vagy ahogy a tolvajvilágban hívják: Pizse, Polgár Lajos, tolvajnevén: Berta, Róth József, alvilági neve Ginyó, Hergyan és Kepes Jenő, a közismert „Hilos”!

Ismételten feltezzük a kérdést: Ki áll ezeknek az utasfosztogatóknak a háta mögött? Miért tehetetlen a rendőrség?

A politikai bűnösök ablakain éjszaka is be tudnak mászni „bizonyítékokért”, a csendőr könnyen produkál tárgyi bizonyítékokat a falusi paraszt bűnperében, csak itt nincs, csak itt nem találunk soha semmit. Itt nem pofoz a rendőr és nem rugdos a csendőr.

Miért? Miért?

A diótermelés és a mőcvidék

Vaskoh, Belényes, Petrocz. Ezen a vidéken a legnagyobb a diótermelés egész Erdélyben. A környék lakossága ebből él. Ebből gyűjt télire és ebből huzza ki a nyarat. A diót külföldre exportálták, most azonban a kontingentálás és a valuta rendelete miatt teljesen letört minden. Ennek a szegény, földje nem termő vidéknek egyetlen kereseti lehetőségét is keresztül vágta egy rendelet.

És feljebb a hegyekben, a mőcök vidéke, a kiiktól a CAPS elvette a legelőket. Három éve tart már ez a harc s ebben

a küzdelemben magát vasvillával védő és jogaihoz ragaszkodó vidék, lassan eldőli és beadja derekát.

A volt vármegyei prefektus, dr. Neagu vaskóhi főszolgabíróval tanulmányozta már a mőcvidéket, az agyonkuszált mőcökért és felkutatva a községek irattárát, megtalálta még a Bach-korszakra visszamenőleg a mőcök szerzett jogait a legezőkhöz.

A „soviniszta” és az „elnyomó” magyar kormány respektálta a mőcök szerzett jogait. A CAPS azonban pert és harcot folytat, jogot és paragrafust kicsavarva,

K Ö Z G A Z D A S Á G

Az évtizedes belpolitikai harc eredménye:

**Egymillió tonna szénnel kevesebbet termelt,
ötezerháromszáz munkást leépített,
327 millióval kevesebb adót fizetett**

a Zsilvölgye,

mert a két nagy párt harca tekintetnélküli

Petrozsény, december 30.

Mikor a nemzeti-parasztpárti kormányt leváltotta a liberális kormány, a Zsilvölgye megkönnyebbülten sóhajtott fel. Erre meg is volt minden oka, mert túl a nagypolitikán, túl minden más szemponton a Zsilvölgyének speciális a helyzete. Azt lehet mondani, hogy a Zsilvölgye egy darab liberális terület, ahol minden gazdasági érdekszál a liberális tökéhez fut össze.

A Zsilvölgye szénbányaterület, a szén adja az egzisztenciákat. Mindenkinél, aki itt él, aszerint alakul a kereseti lehetősége, a megélhetése, — a munkásé épp úgy, mint a kereskedőé, iparosé, — hogy a szénbányák milyen prosperitással dolgoznak.

A szénbányák pedig a liberálisok kezében vannak.

A POLITIKA KÉT MALOMKÖVE KÖZÖTT

Hogy megértjük a Zsilvölgye kebeléből felszabadult sóhaj, egy pillanatra vissza kell emlékezni arra az ádáz harcra, mely négy évvel ezelőtt folyt le a belpolitika arénájában a nemzetiparasztpárt és a liberálistpárt között. A kormányhatalomért folytatott nagy politikai harcban akkor a nemzetiparasztpártiak kerültek ki győztesen és a győző párt a legyőzött ellenfél torkára akart lépni, hogy ha lehet örökre, vagy legalábbis nagyon hosszú időre harcceptelenné tegye.

A liberálisoknak a gazdasági fronton voltak erősen beágyazott pozícióik, innen kellett tehát őket kipiszálni. Először a Nemzeti Banknál robbantották fel a liberális fészket, majd sorra kerültek a liberális pénz- és ipari érdekek és sor került a zsilvölgyi szénbányákra is.

A nemzetiparasztpárti kormány a liberálisokat akarta ugyan gyengíteni de az ostor hosszúra kinyúlt, és a csöpsebb fele végre azok fejére hullt, akik ebben a béka-egérharcban a tehetetlen áldozatok szerepére voltak kárhoztatva.

Például a Zsilvölgyében. Lehet szépiíteni, de nem lehet eltagadni, hogy az általános és az egész országra kiterjedő gazdasági válságon kívül igen nagymértékben hozzájárult a bányavidék lezülléséhez az, hogy a vasuti szénzállításnál feltűnő módon lecsökkentették a zsilvölgyi bányák kvótáját. A liberális töké akarták gyengíteni ezzel, de következményekben a zsilvölgye hatványer lakosát sújtották, amelynek egzisztenciája közvetlenül, vagy közvetve a bányától, illetve a bánya prosperitásától függ.

Mindez elég világosan kifejezi azt, hogy miért érezte a Zsilvölgye úgy, mintha lidérenyomás alól szabadult volna, amikor a Vajda-kormány ment és a Duca-kormány jött.

A NAGY LEÉPÍTÉS MÉRLEGE

Itt áll előtünk egy mérleg, az utolsó négy év mérlege, mely pontosan visszautkrözi azt a gazdasági és szociális leromlást, amely a Zsilvölgyét a mai nyomorúságos színvonalára süllyesztette.

1929-ben a zsilvölgyi bányákban 11.600 volt a munkáslétszám. Ez a szám négy év alatt lecsökkent 6300-ra. Vagyis 1933-ig elbocsátottak 5300 bányamunkást. Ha tekintetbe vesszük, hogy a leépített bányászok nagyrésze családostól, minden tulajdon nélkül 10—12 ezer lélekre tehető az így kenyérnélkül maradtak száma.

A nagyarányú munkáselbocsátás elsősorban azért következett be, mert a vasut a zsilvölgyi szénből a négy év alatt közel egymillió tonnával vett át kevesebbet, mint az azelőtti négy évben.

A négy év alatt, vagyis 1929-től 1933-ig bezárólag 330 napot nem dolgoztak a bányák, így majdnem egy teljes munkávet vesztek a bányák és munkabérekben ugyancsak egy évet a munkások.

A zsilvölgyi bányák a négy év alatt tíz helyen szüntették be teljesen a termelést. Ezek az aknák a következők:

Vulkánban: Keleti, Nyugati B., Nyugati C, valamint a Chorin aknák.
Petrozsényben: a Nyugati, a Diljai és a Felsőzsilvölgyi aknák.
Lupényben: a Viktoria, a Karolina és a Keleti aknák.

Ezeknek az aknáknak újból való megnyitása és üzembehelyezése ma már nem fizetődik ki, mert a legtöbb akna víz alatt áll és az üzembehelyezés óriási költségekkel járna.

AMI ELVESZETT...

Igy néz ki a négy év mérlege, ami a bányákat és a bányamunkásokat illeti. Van azonban a mérlegnek, a nagy leépítésen és katasztrófális munkáselbocsátáson kívül, még két másik veszteség-tétele.

Az egyik kifejezhető számokban: A zsilvölgyi bányák 1928-ban 207 millió 642.537 lej fizettek adóban az államnak. Ezzel szemben 1932-ben csak 81.316.860 lejt. Az államhoz így 60%-kal kevesebb adó folyt be a széntermelés kényszerű

csökkenése következtében. A négy év alatti adókülönbség pontosan 327.642.795 lej, ami jelentős összeg még az állambudgetben is.

A másik veszteségtétel nem fejezhető ki számokban. Legalábbis nem pontosan. Az elvesztett 330 munkanap miatt elvesztett több százmillió munkabér és ezt nem csak a munkásság vesztette el, hanem a zsilvölgyi kereskedelem is.

A mérleg nyers adatai — így a nagy politika kistükrébe állítva — vigasztalan képet mutatnak. Nem vigasztalanabbat, mint amilyen a tényleges helyzet a Zsilvölgyében, ahol ma több a munkanélküli, a segélyreszoruló, mint amennyinek lenni szabad volna. A krízis csak megkaparta, de a politika megásta a sírját a Zsilvölgyének.

Megásta, de ahhoz, hogy eltemesse, már nem jutott ideje. A Zsilvölgye most felélegzett. Azt reméli, hogy most majd jobb napok jönnek. Talán önnök is — amíg a politika nagykeréke egyet ujra nem fordull...

Pogány Marcell

Minden ellenkező hírrel szemben:

**Április elsejéig nem változik
a kontingentálás mai rendszere**

A kormánynak az a véleménye, hogy az új kontingentálási rendszer megalkotásával nem lehet hetek alatt elkészülni

Bukarest, december 30.

A kereskedelmi minisztériumban tegnap Assan államtitkár elnökletével a kontingentálási bizottságok ülést tartottak. Ezen az ülésen megjelentek az ipari és kereskedelmi kontingentálási bizottságok tagjai is.

Behatóan megvitatták a kontingentálás új rendszerének kérdését, amely egészen más alapon nyugszik majd, mint a régi és amelynek fedni kell a kormány gazdasági koncepcióját is. A bizottság a tárgyalás során arra a megállapításra jutott, hogy az új kontingentálási rendszer kiépítése hosszabb időt vesz igénybe és ezért úgy döntött, hogy 1934 április elsejéig a régi kontingentálási rendszert hagyja érvényben.

E határozatnak megfelelően tehát április elsejéig a kontingentálás rendszerében mi sem változik.

A hír kellemetlenül érinti az ország kereskedelmét és iparát, mert már hetek óta tart a bizonytalanság, amelyet most újabb három hónapra intézményesítettek. Egyébként január első hetében összeül a legfelsőbb gazdasági bizottság, hogy a végleges alapelveket leszögezze, amelyeknek alapján azután a kontingentálási bizottságok április elsejéig az új rendszert felvázolhatják.

Dan, aki bevallja...

**A lengyel kormány szerint lehetetlen-
ség a válságelőtti árakra visszatérni**

Lengyelország 42 ezer kisgazda ellen kitűzött kényszer-
árverést akadályozott meg

Varsó, december 30

A lengyel földművelésügyi miniszter a kormány mezőgazdasági politikájáról a következőképpen nyilatkozott:

„A világpiacon beálló javulás következtében várható belső javuláshoz fűzött remények sajnos, nem váltak valóra. — Lengyelországnak sikerült elérnie, hogy a rozs ára a legutóbbi négy év folyamán a világpiacon árkaknál 6—10 zlotyival magasabb volt. Az árak megszilárdítása azonban olyan államban, amelynek legfőbb érdeke a mezőgazdasági kivitel, sokkal nehezebb, mint a mezőgazdasági bevételre szoruló országokban.

Jelenleg teljesen lehetetlen a visszatérés a válságelőtti árakra.

A kormánynak minden igyekezete az, hogy az ipari termékek árát továbbra is leszorítsa, s ezzel az ágrarollót szűkítse. A szervezeten hitelek terén a kerületi bizottságok közel 42 ezer kisgazda ellen kitűzött kényszerárverést akadályoztak meg és közel 133 ezer vitás esetben hoztak döntést.

A kormány továbbra is folytatni akarja a mezőgazdasági megsegítésére és adósságaik rendezésére megkezdett politikáját. A mezőgazdasági kivitel fokozására újabb szervezetek létesítését vették tervbe, amelyek központi irányítás mellett fogják egyrészt a belső termelési költségek, másrészt a világpiacon árkak állandó szemmel tartásával a kivitel ügyét intézni.

**Lejárt a borbejelentési
határidő**

Bukarest, december 30

A földművelésügyi minisztérium szőlészeti igazgatóságának kérésére a szeszmonopólium vezérigazgatósága már régebben hozzájárult ahhoz, hogy a bortermés bevallásának határidejét meghosszabbítsák. Eredetileg december 1-ig kellett volna az idej bortermést a szőlőgazdák-
nak bejelenteni, a szeszmonopólium azonban hozzájárult ahhoz, hogy a bejelentés 1934 január elsejéig történhessen.

A bejelentési határidő tehát most lejárt és eddig újabb rendelettel nem hosszabbították meg.

A közigazdaság hírei

CSOKKENHET MÉG TOVABB IS?

(Prága) A csehszlovák határegészésgügyi hatóságok jelentése szerint 1933 november hó folyamán Románia 1802 darab allatot vitt be Csehországba. Az állatbevitel 1932 novemberében 3236, 1931 novemberében pedig 12347 darabot tett ki.

MEZŐGAZDASÁGI KIÁLLÍTÁS BUDAPESTEN

(Budapest.) Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület (OMGE) ebben az évben is megrendezi mezőgazdasági kiállítását. A kiállítás valószínűleg március 22 és március 26-ika között lesz.

TALPFA A CFR-NEK.

(Bukarest.) Az Államvasutak igazgatósága 900.000 darab talpfa, hidfa és váltótalpfa szállítására írt ki nyilvános árlejtést.

A BIRÓSÁGI IDÉZÉSEKET A PÓSTA KÉZBESÍTSE

(Bukarest) az igazságügyminisztérium azt tervezi, hogy a jövőben a bírósági idézéseket és általában minden bírósági ügydarabot ne bírósági kézbesítőkkel, hanem a postával kézbesítessék. Az ügyvédi kar szimpatikusan fogadja a tervezetet, amelynek részleteit most dolgozzák ki.

1558 KILÓ ARANY

(Bukarest) A Nemzeti Bank hivatalos kimutatása szerint Románia területén az idei évben, tehát január 1-től november 31-ig összesen 1558 kilógram aranyat termeltek ki.

MÁR A FINN KAMATLAB IS NÉGY ÉS FÉL SZÁZALÉK

(Bukarest) Bukarestbe érkezett jelentések szerint Finnország Nemzeti Bankja a hivatalos kamatlábat négyévszázalékosra szállította le. Ez a kamatláb 1912 óta a legolcsóbb kamatláb Finnországnak. Már Finnország is négyévszázaléknál tart...

FRANCIAORSZÁG MÉGIS MAGASABB AMERIKAI BORKONTINGENST KAPOTT.

(Washington.) A francia kormány elégedetlen volt az Egyesült Államok által bevinni engedélyezett francia borok kontingensével és ezért tárgyalásokat kezdeti az amerikai kormánnyal, melyeket most eredményesen befejeztek. Az új egyezményben Franciaország kötelezte magát hogy 20 ezer tonna amerikai almát és körtét vesz át, tekintet nélkül a vámtételekre és beviteli illetékekre. Ezenfelül még külön mennyiségeket állapítottak meg egyéb mezőgazdasági termékek és egyes iparcikkek átvételére is. Ezzel szemben az Egyesült Államok kormánya Franciaország borkontingensét a megadott mennyiség kétszeresére, — legalább 784 ezer gallonra — emelte fel.

TERMÉNYPIAC

(Temesvár) Az ünnepek előtt váratlanul megélnéül a terménypiac forgalma, mert a gazdáknak pénzre volt szükségük. A nagyobb kínálattal szemben a kereslet is valamivel jobb volt, úgyhogy az árakban kisebb emelkedés következett be. — Árak: buza 380—385, új tengeri 140, ötengeri 200, zab 180—185, árpa 180, tőkmag 600, napraforgómag 320 lej mázsánként. (Szatmár.) A karácsony utáni szatmári terménypiacon igen gyenge volt a felhozatal. A vételkedv is lanyha, még a terménykereskedők sem vásárolnak. A piac árai: Buza 395—400, rozs 240—245, zab 220—230, régi tengeri 270—280, új tengeri 170—180, árpa mázsája 200—210 lejért kelt.

Vasárnapi Lapok

A B. L. VASÁRNAPI MELLEKLETE

EPILOGUS

Mikes Imre párisi riportja:

„Kalandor a kifejezés legnemesebb értelmében...”

Egészen valószínűtlen jelenségek a Goncourt-díj kiosztása körül — Csendes viharzások André Malroux-nak, a győztesnek regényes egyéniségével kapcsolatban — Párisi hölgyek és urak mérges irodalmi összecsapása

Páris, december 30.

A középeurópai szemnek némi fájdalommal és hitetlenkedéssel kellett látnia azt, hogy néhány nappal ezelőtt a Goncourt-díj döntésének időpontjában több ezer ember gyűlt össze a Palace Gailon-n, a Drouant-étterem előtt, hol a tiztagu bírálóbizottság ülését tartotta. Természetesen, egy ötödfélmillió városban, mint amekkorra, beleértve a perifériákat, Páris is, könnyen akadhat 4-5000 olyan ember, akit érdeklődése elsősorban, vagy kizárólag az irodalom felé vonz. Az a tömeg azonban, amely a Dourant előtt a csonttörő decemberi csüörtökön összeverődött, nem elszigetelt csoportot, hanem az egész francia közérdeklődést jelentette.

Eliogultak a bizottság nőtagjai

A Goncourt-díj már napokkal a döntés előtt saját számára foglalta le az újságok első oldalát, amely egyébként rendszeresen a legfontosabb újdonságok részére szolgál. Kiket jelölnek? Milyenek az eshetőségek? Ki lesz a nyertes? Huszonnégy órával a döntés előtt az amugy is túlfeszített izgalmat a végsőkig csigázta?

Jean Ajalbert támadása,

amelynek a Paris-Soir vezércikk formájában adott helyet. Ajalbert, aki tudvaleg a Goncourt-díj zsürijének tagja, a Femina-díj bizottságát ostromolta meg eléggé könyörtelen nyersséggel, azzal vádolván a bizottságot, amely kizárólag nők áll, hogy bíráló tevékenységében és választásos eljárásában elfogult.

Bizonyára Ajalbert kissé éles és igazságtalan volt. A Femina hölgyei ugyanis, az köztudomású, megbízhatók és lelkiismeretesek. A bíráló munkák olvasását már az év elején elkezdi és a döntés idején, amely egybeesik a Goncourt-díj döntésével, már betéve tudják a szezon egész litteratúráját. Annyi igaz, hogy munkájukban visszatükrözik a francia nő-típus jellegzetességeit: szemlélődők, ragaszkodók és hüségsek. Eleve kiválasztott jelöltjüktől lehetetlenség eltérteni őket. Ez okozta azután azt, hogy a múlt évben, amikor a díjat Ramon Fernandez nyerte el „Le Pari”-jával, tíz szavazási menet sem hozott eredményt. Végül Madame Corthis, az elnöknő élt kettős szavazati jogával s ez döntötte el a versenyt.

Ajalbert támadására, amely visszavetíti azt a finom ellentétet, amely a Goncourt és a Femina között nyilván fennáll, a hölgyek azzal feleltek, hogy a díjat ezuttal Geneviève Fauconnier asszonynak ítélték oda „Claude” című regényéért. Az író nő messze Páristól, a Gi-

pessegei, ki tette őt azzá, ami? És ki nem termelte ki belőle az Emberben rejlő értékeket? Vagy tegyük fel másképp a kérdést: Ki nem engedte, hogy ő is hőssé váljék, vagy legalább szótlan, szimpla, becsületes kombatáns?

A két kérdésre ugyanazonos a felelet. A mi társadalmunk, amelyből a kikivánczók hőseket tisztelnek, de nem haj-

A Goncourt-díj napjára, illetve hetére Franciaországban elértéktelenedett és eljelentéktelenedett minden más közeseemény. Noha nagy kérdések vannak napirenden. Először is a pénzügyi javaslat, amely két kormányt bukattatott meg eddig azért, hogy a harmadik kabinet most vivja vele élethalál-harcát. Másodszor a nemzeti sorsjáték, amely nagyobb erővel játszik itt a szenvedélyekkel, mint Középeurópában holmi nemzetközi futball-mérkőzés. Az egyik déli lap például „szellemi” versenyt rendezett a sorsjátékkal kapcsolatban. Példányszáma háromszázezerrel felszökött. A „Mon Savon” című szappan egy-egy csomagba sorsjegyet rejt. Erre mindenki Mon Savon-nal bizohytja be, hogy civilizált leány, tehát mosakodik. Bonhaure, a tarasconi borbély, aki az első húzás 5 millió fran-

ronde egyik beszögellésében, Bordeaux-tól északra, Charente Inférieure-ben él. Tisztes feleség, öt gyermek anyja. Az ember azt hihetné, hogy konzervatív, kétkedő az új áramlatokkal szemben, komoly és konstruktív egyéniség.

A „Claude”-nak azonban a szocialista sajtónál volt a legnagyobb sikere.

André Malroux, a nyeres,

négy szavazási menet után kapta meg a Goncourt pálmáját, miután az újságírók és fotóriporterek előzőleg agyonostromolták a zsürit, külön figyelmet szentelve Leon Daudet-nak, aki két szempontból is pikantérikus egyéniség: először a reakció vezére, másodszor pedig, ami még fontosabb, féllábbal függve maradt a liftben s a döntő ülésre kinos késéssel érkezett.

Malroux beérkezése a meglepetés erejével hatott. De csak azért, mert a nagy döntések mindig meglepőek. Egyébként Malroux jogszerű favoritja volt a versenynak, mert könyveivel megkapó tehetségről adott számot. A „Lunes en Papier”-vel tünt föl. „La voie Royale” című regényének cselekménye Indokínában játszódik le. A „Les conquérants” és a „La condition humaine” a kínai forradalom eseményeit boncolják.

A jobboldalnak némileg kinos az, hogy az oly erősen radikális Malroux futott be elsőnek. Ezért ez a jobboldal kihasználja azt a körülményt, hogy az író, aki életének jelentős részét Keleten töltötte s személyes részt vállalt a sárgák nagy társadalmi küzdelmében, témakörét a föld más térségein keresi ki. Nem úgy állítják be tehát a dolgot, hogy Malroux a távoli Ázsia megrázó erővel dolgozó szociológusa, hanem úgy, hogy a Goncourt-díj nyertese, mintegy művészi magaslatoikig emelkedett kalandor-szerző.

tanak fel annyi humanizmust, hogy a zuhanók felé legalább egy pillantást is vetnének. Mert ha Lubbe öntudata felelőssé is teszi osekedeteiért, a társadalmi feltételek azok, amelyek ezt az öntudatot kialakították. És ugyanúgy a társadalmi feltételek azok, amelyek egy magasabb, szociális humanitás kifejlődését legkevésbé segítették elő bennünk.

kos főnyereményét nyerte, nemzeti hős, akit fanfáros-trikoloros küldöttség fogad Páris határában. Ribiere, az avignoni szenes, akire a másik ötmillió mosolygott, „nyalka és rokonszenves, mint egy amerikai katonatiszt!” — ami itt nagy dolog. Mutatja az is, hogy a szerencsés szenesembernek ez a jellem meghatározása a komoly és intellektuális „L'intransigeant”-tól származik.

Mindezek az események, vagyis a politika, a sorsjáték, sőt még a megdöbent fordulatokkal teljes „Coupe de France” is háttérbe szorult a Goncourt-díj mellett, amely túl a hétköznapi mindközönleges szenzáción, kiváltotta a francia szellemiségből azt a nemesebb anyagot, amely végeredményben elvitathatatlan tőle: a szép értékelését és az irodalmi öntudatot.

„Kalandor, a kifejezés legnemesebb értelmében!” — olvastam egy bírálatban.

Egyébként Malroux adminisztratív tehetség. Mindig is értett hozzá, hogy beszéltesse magát. Annakidején egy ó-buddhista plasztikagyűjteménnyel keltett feltűnést, amelyet Indiából hozott magával Párisba. Éles, sőt ellenséges vita indult meg arról, hogy a műdarabok Malroux személyes leletei-e? A vita eldöntetlen maradt, de ez semmiestre sem mehet a nyertes nagyszerű alkotókészsége elismerésének rovására.

A Goncourt-díj különben is körül van bástyázva adminisztrációs jelenségekkel.

A díj 5000 frank

ugyan mindössze, de a kitüntetett írók könyvei fantasztikus példányszámokban kelnek el. Így azután a pálmá még inkább a kiadók, mint az írók örjöngő versenyét jelenti. Az egész tánc lövészhez hasonlít: mindegyik istálló a legjobbjait futtatja. A nyertes vagyont keres.

Egy német lap határozott szavakkal el is ítélte ezt az üzleties jellegét.

Noha kétségtelen az, hogy éppen a Goncourt-nak ez irama jelent felbecsülhetetlen értéket. Mert nem beszélve arról, hogy a nagy verseny olyan tehetségeknek nyitott utat, mint Henri Barbusse és Georges Duhamel, ébren tartotta és kifejlesztette Franciaország irodalmi érdeklődését egy oly korszakban, amelyet e szempontból más országokban a leromlás jellemez és felfokozta azt az irodalmi tevékenységet az izlés, forma, elbeszélő készség, eszmei tartalom szempontjából akkor, amikor mindenütt másutt...

Elvégre lehet, hogy a német lapnak némi igaza is van.

De mindenesetre jobb, ha könyv és irodalom a szíveken kívül a zsebekben is lángol, mintha máglyán hamvad el.

Lubbe Göringék női játékában egy szurokba mártott emberi fátyla, amelynek elégséggel újra kimulik a frázis melyet egy hamis ethika igazságnak nevez. A Harmadik Birodalom a könyvégetéssel a szellemet, ezzel az ítélettel pedig az igazságot és az erkölcsöt vetette lángok-
ra.

Méliusz N. József (Kolozsvár)

Speakereink, ha szólnak...

Irta:
dr. Turnowsky Sándor (Nagyvárad)

Román politikusok régi jó szokása, hogy külföldön interjúk, vagy cikkek kapcsán Románia lakosságának kulturális és szociális inferioritásával dicsekszenek. Valahogyan azt akarják a külföldnek bizonyítani, hogy itt mindenre alkalmas jámbor nyáj tanyázik, amellyel a vezető politikusok azt csinálnak, amit akarnak. Legujabban Duca tesz efféle nyilatkozatot a Neue Freie Presse-ben, nemrég pedig a „badacsonyi remete” kéredgett ugyancsak a külföldi sajtó előtt, hogy Romániát a világválság nem érinti különösebben, mert a jámbor román nép úgy követi a kolompókat, mint a birka a szamarat.

Az a látszat, mintha összebeszéltek volna.

A világsajtó mikrofonja előtt majdnem mindenki vezető román politikus a jól betanult speaker benyomását kelti. — pártállásra és világnézetre való tekintet nélkül. Minden ilyen „pro foro externo” nyilatkozat egy huron pendül. Egyikük sem mulasztja el annak kihangsúlyozását, hogy itt Romániában a körülmények és a nép-psziche olyanok, hogy a 18 millió ember feltétlen engedelmességéből folyó morális tőke bármikor kapitalizálható.

Nemrég Maniu igérte ezt a tőkésítést, most pedig Duca.

Duca ilyeneket mond: „Románia abban a szerencsés helyzetben van, hogy nem kell komoly szociális problémákat megoldania, mert a lakosság 90 százaléka parasztságból áll és az ipar szerencsére nincs kifejlődve, úgyhogy a munkáskérdés nem játszik szerepet. Következésképp Románia metódikus fellépését a parlamentáris intézmények keretei között minden nehézség nélkül folytathatja...”

Más szóval: Románia nevében Duca örvend annak, hogy az országnak nincs jelentős ipara. Hogy azonban agrárkrízis is létezik a világban s hogy az Romániát egyiptomi csapásként sújtja, arról bölcsen hallgat.

Duca szörnyen büszke, hogy Románia agrárország, mert szerinte ez történeti hivatása. A történet azonban nem helyben áll, hanem folytonos fejlődés, — az evolúció pedig azt kívánja, hogy Romániának is rá kell térnie az iparosodás útjára. És rá is tért volna, de a trösztök és kartellék, valamint egyéb intézményesített érdekek nem engedik.

Számoljunk csak kissé. Romániában az évi buzatermés kb. 30 millió métermázs. Amennyiben minden ember buzából készült kenyeret ehetne, úgy legalább 60 millió q-ra volna szükség, vagyis kétszer annyira, mint amennyi terem.

Mi következik ebből?

Az, hogy itt voltaképpen buzahiány van.

Igen ám, de Románia tudvalevőleg exportál is buzát s ha dumpingre nincs is elég ereje, mégis csak szállít külföldre, még pedig elég olcsó piaci áron. Ha viszont Romániában felcanni buza terem, mint amennyi feltétlenül szükséges lakosságának táplálására s mégis exportál, akkor itt nyilván vannak emberek, akik a szó szoros értelmében éheznek.

Ezt mondja a logika.

De ezt bizonyítják a tények is.

Az ellentetés ám így szól: és a tengerre? Ez is tény, de nemcsak tengeri van, hanem pellagra is, mert a csak málna élő, hihetetlen nyomorúságban tengődő parasztság az egészségtelen koszt következtében pellagrát kap, mely mint krónikus járvány, állandóan szedi áldozatait.

Néhány évvel ezelőtt egy európai hírű román tudós, Urbeanu professzor hivatá fel a közvéleményt „Probleme sociale” című szennázációs könyvében a degenerálódásnak arra a veszedelmére, mely a román népet a hiányos táplálkozás folytán fenyegeti. Duca, a politikus azt mondja: hogy „az agrárreform gyökeresen megoldotta nálunk az egész parasztkérdést”. Urbeanu, a tudós pedig megállapítja, hogy: „az agrárreform által korántsem oldódott meg a táplálkozás súlyos problémája. A hiányos táplálkozás folytán való degenerálódás nemcsak, hogy nem szűnt meg, de sőt még aggasztóbb mértékben növekedett. Vannak biológiai törvények, melyekkel nem lehet hosszú ideig ellentétbe helyezkedni anélkül, hogy végzetesen ne hatnának vissza a lakosság egészségére...”

Aki figyelemmel olvassa Urbeanu alapos tudományos kutatások alapján írott könyvét, — tiszta képet nyer arról, hogy

mi az ára a romániai buzaexportnak és Románia csillogó agrárnívójának.

Erről azonban hallgatnak a külföldi „speakeerek”. Ezt nem írta meg Duca a Neue Freie Pressében.

Amde nemcsak a gabonakerésben, de általában Románia egész agrártermelésében megállapítható az a szomorú tünet, hogy ez a termelés a legprimitívebb eszközökkel történik, a legrosszabb termelési hatások mellett zajlik a munka. Nem is szólva arról, hogy eme elmaradott agrártermelés nyomában bonyolított kereskedelmet a fogyasztó tömegek rovására szabályozza a mindenkor törvényhozás. Egyáltalában nem örvendetes jelenség, hogy Romániában éppen a liberálisok pénzügyi politikája akadályozza a racionális iparosítást, — hisz ha már nem szorul bizonyításra az a tény, hogy ebben az országban a válságból csak egy irányba haladhat a kivezető út és ez a fokozatos iparosítás útja. A hegyi mőc nem a málához ragaszkodik, hanem arra vár, hogy a bányák, erdők és gyárak dolgozzanak s talán nem fogja időtlen ideig tetlenül nézni, hogy kiüssék a falat kenyeret gyerkei szájából azért, hogy spekulánsok külföldre szállíthassák azt a buzát, amelyet a román föld a románoknak s mindazoknak termelt, akik azt megmivelik.

Nagyvárad már újra vezet

A HALLGATÓK SZÁZAI A SZABAD- EGYETEM-SZERŰ ESTI KURZUSON

Tényleg reakciósak-e a fiatalok tömegei?

Nagyvárad, december 30.

A nemzetközi reakció a fasizmus formáját ölti magára, hogy a kispolgári tömegeket a maga céljai számára meghódítsa. A tömegbe dobott jelszavak kétségtelenül sikereket érnek el a politikailag iskolázatlan kispolgári és lumpenproletár tömegeknél.

Ezeket a sikereket diadalmas tömjénezéssel szögezi le a szélsőjobboldali sajtó, de a haladóbb szellemű lapok egyrésze is, bár hangos feljajdulással elismeri, hogy a fasizmus erős lendülettel terjed tovább. Ez a hangos nagydobverés meglepésztől. Főleg azért tartják komoly veszélynek, mert a kenyértől, gyökértelen ifjúságot igyekszik hazafias szölamokkal, fő-

A nagyváradai „Esti Kurzus”

Ennek a bizonyítására beszámolunk arról, hogy Váradon már második éve „Esti Kurzusok” címen egy szabad egyetem működik. Nem véletlenség az, hogy éppen Váradon alakult meg a többi erdélyi városok közül a maga nemében egyetlen ilyen intézmény, mert Nagyvárad mindig élénk kulturális és művészi gócpont volt.

Az „Esti Kurzusok” heti három előadást tart. Létezéséért elsősorban dr. Várady Józsefet illeti elismerés, aki széleskörű kulturájával és szervezőképességével kiválóan alkalmas arra, hogy egy ilyen intézményt vezessen. Ma az „Esti Kurzusok”-on Várad legképzettebb intellektueljei adják át tudásuk legjavát a tanulni vágyó ifjúságnak.

Az előadások majdnem ingyenesek és ezért a legszélesebb rétegek számára is hozzáférhetőek. A tanulás ma luxus. Csak jómódu szülők engedhetik meg maguknak azt, hogy gyermekeiket akár bel-, akár külföldi egyetemre küldjék. Nagyon sokan azonban a középiskolai műveltséget sem tudják maguknak biztosítani, hanem kénytelenek gyermekeiket ipari, vagy egyéb olyan pályára adni, amely leghamarabb hoz valami kevés pénzt.

Ezek a fiatalok, akikről rossz gazdasági helyzetük elzárta az iskolai tanulás lehetőségét, felismerték azt, hogy az „Esti Kurzus” az ő érdekükben alakult és hálásan csoportosulnak köré.

Biztató tény az, hogy a fiatalok, akikről hivatlan proféták olyan előszeretettel állítgatják, hogy léhák, üresek, feleltelenek és szórakozni vágyók, este 9 óra után, fáradtan a napi munkától, képesek beülni egy kopasz, visszataszító terembe, sőt ha nem jut hely, állni is és fél 11-ig szerető figyelemmel hallgatni az előadásokat.

Igenis! Felelős fiatalok ezek, a konceptök rágalmazásai ellenére is felelősök. Fel akarnak készülni az életre, a jövőre,

Duca azonban másról beszél s a lényege mindannak, amit a külföld számára szükségesnek tart elmondani, világos szavakkal szólva így hangzanék:

— Mi, román politikusok garantáljuk, hogy a mi országunkban nem lesz forradalom, mert itt nincs szociális kérdés. Bennünket hatalmunk élvezésében se külső, se belső erők nem fenyegetnek. Lássátok be tehát ti külföldiek, hogy bankkönyvelési szempontból a mi boltunk bonitása kitünő, még jobb mint a tietek, ahol a látható szociális forrongást már letagadni alig lehet. Mi letagadhatjuk! Főből még arra is hivatkozhatunk, hogy elnyűt lakosságunk judiciuma és bátorsága oly kisméretű, hogy egyelőre semmi veszély nem fenyeget. Mit akartok ti, külföldiek Romániától? Nem csináltunk ipart, tehát nem vagyunk konkurensok. Népiünk szelíd, jámbor. Ami iparunk mégis csak van, az nagyon is „gutgesinnt” minden tekintetben. Hisz azt jórészt külföldi kezek dirigálják, kartell és tröszt-szerű monopol. Minek ismételjük a köz-tudomású tényeket: a papírért és textilért háromszor, a cukorért és szódáért négyszer, a cementért hatszor magasabb árat fizet a mi népiünk, mint amennyi eme ipari cikkek nemzetközi értéke. Az ipar céhsítve van az idegen tőkésék és

Antineuralgic

DR. NANU MUSCEL

az egyedüli gyógyszer influenza, mig-rén idegzsákák, stb., ellen. Csakis eredeti csomagolásban árusítják. Minden dobozban az orvos jelzésével ellátott 2 kapszula (ostyában) van.

Kapható
gyógyszertárakban és drogériákban

a román politikusok soraiból toborozott sereg számára. Mit akarhat a külföldi tőke szegbet, jobbat, mint egy ilyen elysiumot?

Ime, Duca cikkének igazi értelme. Ez a cikk most már Ducák kezében a a győzelem pálmája is, forgathatják, mint az ispán a botját. E pillanatban az övék az ország, a hatalom, a dicsőség, — hivatalosan és jogszerűen is, — és most már garantálhatja Duca a Neue Freie Presse december 16-iki számában megjelent cikkében tett burkolt ígéreteit.

leg pedig homályos, de hangzatos ígéretet maszlagjával maga köré gyűjteni.

Romániában is tanui voltunk annak, hogy a diákság körében szintén ugyanaz a reakciós szellem férközött be.

Ez azonban csak külszin.

A ifjúság többsége itéletében mindig haladó szellemű és igazságos, sőt megvesztegethetetlen. Érdekes dokumentuma ennek, hogy amíg kifelé a mai ifjúság reakciós, ugyanakkor más fiatalok is vannak, akik tanulni akarnak és a tudomány tisztultabb szellemét és objektivitását magukévá teszik és fejlesztik.

Ezek kényszerűleg csendben a háttérbe csoportosulnak, azok köré, akik időt és fáradságot szentelnek a tanításukra.

hogy ha majd rájuk kerül a sor, meg tudják állni a helyüket. Csodálatraméltók ezek a fiatal iparosok, kereskedők, tisztviselők, munkások és munkanélküliek, ahogy a mai kilátástalanságban sem veszítik el ambíciójukat és hálásak azoknak, akik tanítani akarják őket.

NÉGYSZAZ-ÖTSZAZ FIATAL, AKIK TANULNI AKARNAK

Minden érdekli őket: politika, képzőművészetek, pszichológia, irodalom, orvosi problémák és társadalmi kérdések. Minden alkalommal megtöltik a meglehetősen nagy termet, átlag 400—450 ember minden előadáson van.

Vizsont akadtak Nagyváradon előadók is, akik még szintén hisznek abban, hogy a kultúra, a tudás közkincs és hogy aki e kincsnek birtokában van, köteles azt másokkal megosztani. Lelkes intellektuelek ezek, akik szívesen tartanak előadásokat. Így minden anyagi alap nélkül megteremtődött ez a közösség, amely egyre inkább fejlődik és szélesedik.

LAKBERENDEZÉSÉNEK

MEGVÉTELÉNÉL LEGYEN ÓVATOS! ÁLDOZZON TÖBBET, DE VEGYEN JÓT!

SZÉKELY & RÉTI

BUTORGYÁR RT.-TÓL, TG.-MŰREŞ

FIÓKOK:
BUCUREŞTI,
BRAŞOV

nyitást adnak olvasmányaik megválasztásához, amellyel ezeknek az elfoglalt fiataloknak megtakarítják azt a rengeteg időt, amivel könyvek halmazának rendszertelen olvasása járna.

Ezenkívül sokirányba alaposan senki sem képezheti magát és ezért az előadások során olyasmiről is képet alkothatnak maguknak és állást foglalhatnak dolgokkal szemben, melyekkel egyébként nem foglalkoztak volna. Bizonyos áttekintést nyerneik így és szélesebb látókört is egyszersmind.

A következő szemeszterre, január után, több kiváló erdélyi és magyarországi előadó van a programmon.

ÉS MIÉRT CSAK NAGYVÁRADON?

Az „Esti Kurzusok” keretén belül idegen nyelvkurzusok is vannak. Ezeknek is az a jelentőségük, hogy olcsók, az esti órákban vannak és ezért tömegeknek nyújthatnak nevelést. Kitünő pedagógusok a tanerők, ezért a kurzusok nagy látogatottságnak örvendenek.

Valószínűleg más városokban is folyóknak kísérletek hasonló alakulatokra, ha pedig nem, e minta alapján mindenütt meg lehetne szervezni. Tanulmányzó fiatalok mindenütt van és akadnak minde-

nütt olyan intellektuelek is, akik szívesen vállalkoznak arra, hogy a fiatalságot maguk köré gyűjtsék és tanítsák.

Akik hisznek még egy tisztultabb jövőben, akiket a pillanatnyi visszaesés meg nem zavar, akik feleszmélnék rá, hogy nem zavargásokra és jelszavakra, hanem komoly munkára és alapos tudásra van a mai fiatalságnak szüksége, azok követik és megvalósítják a nagyváradi példát.

Mert minden „ellenkező” hieszteléssel szemben az emberiség mégis csak előre és a magasabb emberi kultúra felé halad.

Erdélyi Agnes

FEJFÁJÁSOK

idegzsába, influenza, rheumás fájdalmak csakis a

Dr. NANU MUSCEL-téle
ANTINEURALGIC

által gyógyíthatók. Eredeti dobozban, mely két kapszulát (ostyában) tartalmaz, fenti eredeti jelzéssel. — Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

Siel, vagy siz?

*

Ez a kérdés most, a tél elején, ismét főszerű és a jó magyarság hívei bizonyára szívesen hallanak róla.

A norvég nyelvből való alapszónak eredeti kiejtése köztudomás szerint *si*, Bély Mihály szerint pedig (egy norvég kiejtésének megfigyelése alapján): *shij*. (Lásd: Turistaság és Alpinizmus XXI. 316.) A testdzés szakemberei hangutánzó szónak vallják, mert az eszköz siklás közben *sij* hangot ad. Azonban nem minden nemzet ejti a szót hangutánzó módon, pl. francia kiejtése: *szki*, német és angol kiejtése *si*, vagy *szki*. A dán kiejtés Révai Nagy Lexikona szerint: *szki*. Nálunk a *si* kiejtémód honosodott meg.

Ami a képzőt illeti, elvben hozzájárulhat az alapszóhoz akár az *-l*, akár az *-z*, mert e két képzőnek hasonló a szerepe. Mondhatjuk például *vacsorál*, vagy *vacsorázik*, *orgonál*, vagy *orgonáz*. De a *vitás* szónak legközelebbi rokonai mind *-z* képzővel vannak ellátva: *korcsolyázik*, *ródlizik*, *szánkúzik*, *fakutyázik*, *kerékpározik*, *biciklizik*, *csónakázik*, *ladikázik*, *gondolázik*, *hajózik*, *hajókázik*, *kocsizik*, *kocsikázik*, *vitórlázik*. — s ezek a *sizik* forma javára billentik a mérleget. A *siel* igében az is bántat bennünket, hogy az alapszó magánhangzóval végződik, mégis a *szól* kapcsolódik hozzá a képző, *tt* a *szól* mintájára inkább *si-l* alavárnánk... Elfogadhatóbbá válnék az *sz* képzős származék akkor, ha *sij* vol az eszköz neve, amint Bély Mihály és Révai Károly ajánlja. Ebben az esetben a *sij-el* ugyanolyan képzés volna, mint: *fej-el*, *tej-el*.

Az agadozást tapasztalunk az alapul szolgáló idegen szó ragozásában is. Többes számú Déván István könyvében: *si-k*, *vid i-vel*, Holfeld Henrik cikkében: *siek*, viszont tárgyragos alakja ugyanabban a cikkben: *si-t*, birtokos személynél ellátott formája pedig: *si-je* és *si-jei*. (Turistaság és Alpinizmus XXI. 16.)

A bizonytalanság mind megszűnnék, ha a magyar szó foglalná el az idegen helyét. A sok javasolt magyar szó közül a legkalkuláltabb volna az a csallóközi tájmelyet már régen ajánlottak: a *sikol*. Bély Mihály azt írja, hogy a *si* „siklik”, márpedig akkor keresve sem nem találjuk megfelelő magyar szót a *si* mint a sikolya. Ez első szótagjával azonos azokat, akik ragaszkodnak a *sz* utánzóhoz, hasonló az idegen szóhoz, hasonló a korcsolyához is, annál is inkább a korcsolyához, ha az *sz* utánzókat semmi vitára, használatára pedig nem tartják a magyartudományosságunk is, hogy ma egy pár síról is többes számban beszélnek: *siek*, *sijeim*, noha a magyaros nyelvcsokás szerint egy pár korcsolya csak: *korcsolya*, nem: *korcsolyák* s a magyar korcsolyázó nem a *korcsolyáit* csatolja fel, hanem a *korcsolyáját*.

Rádásul idejegyzem, hogy a Magyarországi 1931 január 11-iki számában *Hóember* tollából elmés verske jelent meg a *siel* — *siz* kérdésről, ezzel a címmel: *Ha nem síelsz, miért síelsz?*... Így szól:

Majd a hideg tud kilelni,
Ha hallom e szót: *sielni*.
Jaj, de botfülü lehetett,
Kinek nyelvén megszületett.

Mégis, mint a ragály, terjed,
Ójad tőle füled, nyelvéd!
Mert mondjad csak: volt olyan tél,
Amikor te ródlitelt?

Kinek ténfereg a nyelve,
Maszlaggal van megsólve.
Maradj hát a magyar iznél!
Sóval sózzál, — sível sizzél!

Salamon Ernő:

Erős fiatal téli dala

Vig fagotra,
lusta dobra
szerelem
az énekem.

Könnyű én nekem.
Annyi van szívemben ének
s annyi könny szívem szemének.
Nagy fenyők s vízek
s réteknek hiszek.

Kis faluknak,
sanyaruknak,
sérves, bántott,
hátrarántott
szomoruknak.

Gyári munkás,
vékonyságos,
nem nagyságos
embereknek
hiszek én.
Azt szeretem,
ki szegény.

Nem kell hang se,
papharang se,
se gazdagság,
uri gazság,
se hizelgés,
ur ruhája,
más csuhája.
Nem kell.

Van nekem
éneke
s öt betű
mellembe rejtve,
megbecézve
s nem felejtve.

Jó így élni,
jó bizony.
Rossz pohárból
nem iszom.

Ha kell víz, a patak szája
ad,
Nem vagyok senki kuttyája.
Vad,
vad vagyok s szabad.

Finia Zoltán:

A hangtalan hang

1. Ha műszaki ember volnék, mérnök, fizikus, vagy efféle, azt mondanám, hogy ez a modern technika legújabb vívmánya.

Ha hívőbb lélek volnék, mint amilyen vagyok, akkor viszont azt mondanám, irásban is bármikor megerősíteném s bíróság előtt akár eskü alatt vallanám, hogy ez az egyiptomi és más világtáji csapások sorrendjében az utolsó, az egészen utolsó csapás, átok, ég bosszúja, avagy valami efféle ellenséges ténykedés az emberiség ellen.

Mintfog pedig sem műszaki szaktekinthely nem vagyok, sem pedig ugynevezett hívő lélek, kénytelen vagyok mindkét szempontból tüzetes vizsgálat tárgyává tennem e kis beszéd- és értelemgyakorlat témáját.

Tehát, mélyen tisztelt közvélemény, ezennel nyilvánosságra hozom a hangtalan hang körül végzett kutatásaim mindenekelőtt figyelemreméltó eredményeit. Tessék leülni, kart a karba tenni, alledelmesen, kezdődik a szabad előadás:

2. Azt mondja a Technika, ez a százaz és képletekben gazdag uraság, hogy *izé*, a rezgés kutatás rohamos fejlődése óta a hangtalan hang egyáltalán nem az, amit a Filozófiának nevezett szobadós portáján abszurd paradoxonnak neveznek. A hangtalan hang igenis, létező valami és mint olyan, sokkal hamarabb örvendett a létezés puszta örömeinek, mint a hallható hang. Teszem fel — mondotta és fel is tette a szemüvegét — Földünk a saját tengelye körül való mindennapos forgásában állandóan irtózatossággal surlódik a légréteg külső határával szomszédos éterhez. Hallja ön ennek a surlódásnak a hangját? Na, ugye, hogy nem!... Pedig elvitathatatlan, hogy ott fenn a sztratoszférában, amelynek szuterénjét már megjártá Piccard és néhány társa, a mi kis sárteknék leggrandiózusabb hangorkánja zeng és zug, anélkül, hogy hallanók. Nem hallhatjuk s az a szerencsénk, hogy fülüink hangfelvevő idegszálai nincsenek berendezve ennek a borzalmas erejű hangnak érzékelésére, különben egy-kettőre mindnyájan megőrülnénk. Vagy vegyünk egy más esetet. A fénysugarak kiindulnak a napból és másodpercenként 300 ezer kilométeres rezgészerű sebességgel száguldanak át az éteren. Mit gondol, ebből nem származik a hang? Dehogyan is nem! Csak ezt sem halljuk. Ami szintén szerencse, mert különben ebbe a hihetetlenül finom, magas melódiájú zenébe is belétebolyodnánk. Láthatja, kérem, — fejezte be előadását a Technika — a hangtalan hang, az igenis, létező valami s azt, akár tetszik, akár nem, tudomásul kell vennünk.

— Egyébként, — tette még hozzá egy szépen felállított egyenletre támaszkod-

va — már közeleg az az idő, amikor a hangtalan hangot a köznapi gyakorlatban is hasznosíthatjuk és emberek tömegeit fogjuk szórakoztatni hangtalan hangversenyeken. Képzeld el! Egy Beethoven-szimfónia, avagy akár egy andalító tangó! Hang nélkül! Az emberek üvöltöni fognak a gyönyörtől!

Később telefonon hívott fel és közölte, hogy a láthatatlan fénysugarat sikerült feltalálnia.

3. Aztán a másik szempontból vizsgáltam meg a hangtalan hang problémáját.

— Kérem, — mondotta e Másik Álláspont képviselője — bár utódom a zurnalisztákat, azért csak foglaljon helyet.

Helyet foglaltam s jegyeztem: — Kérem, a hangtalan hang semmiképpen sem technikai, vagy ha úgy tetszik, fizikai kérdés. A hangtalan hang — az csoda. Lapozza át a próféták és hitvallók könyveit, mindenikben megtalálhatja az utalást a Kialtó Hangra, a Szózatra, amely csak egyetlenegy kiválasztott ember számára szólalt meg, nagyfontosságú közléseket tartalmazva. A többi számára a Hang az hangtalan maradt. Most pedig menjen és ne háborgasson elmékedésimben!

4. Ezekután leültem kávéházi törzsasztalomhoz és elmélkedtem én is, mert a kiszolgálás, az aztán folyton a lokál tulsó fertályáiban tartott órjáraot és nem zavart.

Lassan este lett, a lokál — ugy ahogy — megtelt, a zenekar rázendített az obligát indulóra. Aztán egyéb elegyes hangászati mutatványok következtek. Akkor az egyik ur a zenétől letette hangszerét, kiállt a placra és megdicsőülten szénézett.

A zenekar slágerét játszott. Az átszellemült arcon énekre nyílt a száj. Azt énekelte, amit Josef Schmidt, abban a gicces velencei filmben s amelyben arról van szó, hogy egy dal megvilágkörüli utazásra. Pontosan ugyanezt énekelte Csak hogy alacsonyabb sarku cipőben, mint a velencei film Hűvelymatyi-ja.

Egyébként meztől is énekelhetett volna.

Hangja tudniillik nem volt szikrányi sem. Az, ami a torkából kijött, maga volt a hangtalanított hang százszázalékos kvintesszenciája hallhatóan.

Hogy is mondta a Technika, szárazon és tárgyilagosan:

— Közeleg az idő, amikor emberek tömegeit fogjuk szórakoztatni hangtalan hangversenyeken...

Nos, ne fáradjanak a laboratóriumok! Ez az idő már itt van, a gyakorlat megelőzte a rezgés kutatási intézetek pontos és lelkiismeretes kísérleteit. S hogy a felfedezés dicsőségét majd valaki süket tu-

dós e tekintetben se vitassa el, az egész zenekar úgy rezeg taktusra, mint a nyárfalevél.

Es ha a Másik Szempontból vizsgáljuk a kérdést? Csakugyan csoda az, hogy hangtalan hang szárnyaljon a lokálparkett fölött s azt a mélységes titkot közölje velem, hogy a hangtalan hang tulajdonosa valamikor repedt fazék volt s a lélek vándorlás során büntetésből lett az a, ami...

Ezt úgy hívják, hogy — jazz. Ez megy körbe a világon s ahol olykor-olykor nagyon is rezgésbe gyűn a banda-tagok fejkilengéseinek amplitúdója szerint kisebb-nagyobb földrengéskatasztrófák történnek. De azért a világ nem omlik össze.

Hiszen vannak Párisban énekes kávéházak, chafé chantant a becsületes nevük. Bécsben is akad néhány lokál, ahol a rezgéstani mutatványok mellé igazi, hamisítatlan hangot szervíroznak. Hogy Kalmár Párlól és pesti kollégáiról ne is beszéljünk.

A föld türelmes. Talán ezek teszik jóvá hanggal és annak velejáróival azt, amit a hangtalan hang és a hozzátartozó rezgőkörök vétenek a harmónia, ritmus és melódia rovására Keleteurópaszerte. Itt el lehetne azon is tünődni, hogy vajjon ezek használnak-e hang ellen valamit, vagy pedig így születtek? Így, lokálban szólamló repedet fazekaknak?

Meg kellene kérdezni a hangtalan hangot, hogyan csinálja?

— Ez az én kenyerem! — mondaná ő büszkén és harsogva.

Nos, ami ezt illeti, erre semmit sem lehet mondani. Bár az is igaz, hogy a kenyér az ember, már a rendesse, inkább lenyeli, mintsem így másoknak fülébe tömjé.

5. Megjegyzendő, hogy Texasban például az egészből nem csinálnának ilyen nagy hókuszpókuszot. Ott vennék a revolvert, hat golyó búsra töltve és rostává lőnék a hangtalan rezgőkört. Sajnos, nem vagyunk Texasban. Ebben a finom, dekadens európai ugynevezett kulturában az ölés primér gyönyöréről le kell mondanunk. De azt el kell tűrnünk, hogy slágerénekítés divatja alatt embernek álcázott nyikorgó szekerek, repedt fazekak és egyéb fals hangforrások gyilkolják meg bennünk a szépnek és jónak azt a kis áhitatát is, ami egyébként még irimagnak megmaradt bennünk.

A TIZENHARMAK KLUBJA

Londonban megalakult a tizenhármak klubja, amelynek programja a babona ellen való küzdelem. Mindig csak 13-an lehetnek tagjai. Érthető, hogy micsoda peszense volt a klub számára az, hogy október 13-ika péntekre esett. Lakomához ültek ezen a napon, amelyen számos sórtartót öntöttek ki, fekete macskákat kergettek meg a teremben, elörték egy csomó zsebtkrót és keresztbe fektették a késeket az asztalon, ami szerencsétlenséget jelent. Végül, ami angol hiedelem szerint különösen végtetes következményű, a magukkal hozott esernyők alatt vigan poharaztak. Ezen a módon fejezték ki, hogy a babonára nem adnak semmit.

EGY ÖNGYILKOS LEVELET IRT HALOTT ANYJÁNAK

Birghton mellett a napokban Rogers József 70 éves tisztviselő öngyilkosolt holttestére akadtak. A vonat első vetette magát. Zsebében a következő felirású levelet találták: „Anyámnak, aki meghalt, amikor én még gyermek voltam.” Az öngyilkos, mint testvére állítja, rendezett viszonyok között élt, de anyja halálát életében nem tudta elfelejteni.

Ne kísérletezzon egészségével. Kérjen Ön is kimondottan eredeti „OLLA” GUM.?

„OLLA” GUM.?

Övszert, mely megóvja egészségét

Január				Február				Március			
A hó és hét napjai	Róm. kath.	Protestáns	Görög	A hó és hét napjai	Róm. kath.	Protestáns	Görög	A hó és hét napjai	Róm. kath.	Protestáns	Görög
1 Hétfő	Ujév	Ujév	Ujév	1 Csütört.	Ignác p. vt.	Ignác	Trifón	1 Csütört.	Albin pk.	Albin	Eudócia
2 Kedd	Jézus sz. n.	Ábel	Szilveszter	2 Péntek	Gy. sz. B.-A.	Karolin	Jézus t. S.	2 Péntek	Simplic. p.	Lujza	Hezich
3 Szerda	Genováva sz.	Benjamin	Malakias	3 Szomb.	Balázs pk. vt.	Balázs	Simeon	3 Szomb.	Kunigunda	Kornélia	Hezich
4 Csütört.	Titusz p. k.	Leona	70 apostol	4 Vas.	Hatvanadv.	Ráhel	Izidor	4 Vas.	Ocul	Kázmér	G. N.-b. 2. v.
5 Péntek	Teleszfor vt.	Simon	Teopempt.	5 Hétfő	Ágota sz. vt.	Ágota	Ágota	5 Hétfő	Ózséb	Adorján	Konon
6 Szomb.	Vizkereszt	Vizkereszt	Epifánia	6 Kedd	Dorottya sz vt	Dorottya	Bukol	6 Kedd	Perp. és F. vt.	Gottlieb	Amor. 42 vt.
7 Vas.	Sz. Család ü.	Átilla	Iván	7 Szerda	Romnald a.	Tódor	Partén pk.	7 Szerda	Ag. sz. Tam.	Tamás	Vazul és t.
8 Hétfő	Szörény	Szörény	György	8 Csütört.	M. sz. János	Aranka	Tódor	8 Csütört.	Ist. János	Zoltán	Teofilakt
9 Kedd	Julian vt.	Marcel	Polyeukt	9 Péntek	Alex. Cirill	Abigail	Nicefor vt.	9 Péntek	Franciska	Franciska	Szeb. 40 vt.
10 Szerda	Vilmos pk.	Melánia	Teodóz ap.	10 Szomb.		Elvira	Karl vt.	10 Szomb.		Olimpia	Kodrát és t.
11 Csütört.	Hígn p. vt.	Ágota	Taciána	11 Vas.	Farsangvas.	Berold	Hush.-v.	11 Vas.	Laelare	Aladár	G. N.-b. 3. v.
12 Péntek	Árkád vt.	Ernő	Hermil	12 Hétfő	Szervita r. 7 al	Lidia	Melét pk.	12 Hétfő	I. Leó pápa	Gergely p.	Teofanész
13 Szomb.	B. Veronika	Vidor		13 Kedd	Ricci sz. Kata	Ellát	Martinián vt.	13 Kedd	Szabin vt.	Krisztian	Nicefor pk.
14 Vas.	Hilár pk.	Bódog	R. vik.	14 Szerda	Hamvazó sz.	Bálint	Auxent	14 Szerda	Matild	Matild	Benedek
15 Hétfő	Rem. sz. Pál	Lóránt	Kalib. János	15 Csütört.	Fausztin vt.	Fausztin	Onezim	15 Csütört.	Langinot	Krisztóf	Agáp
16 Kedd	Marcel p. vt.	Antal	Sz. Péter I.	16 Péntek	Julian sz. vt.	Julánna	Pamfil	16 Péntek	Geréb pk.	Henriette	Szabinusz
17 Szerda	Antal apát	Piroska	N. Atanáz	17 Szomb.	Donát pk. vt.	Donát	Tör. Tyr.	17 Szomb.	Patrik pk.	Gertrud	Elek
18 Csütört.	Piroska	Sára	N. Atanáz	18 Vas.	Invocabit	Konrád	Vajh.-v.	18 Vas.	Judica	Sándor	G. N.-b. 4. v.
19 Péntek	B. Margit t.	Fáb. és Seb.	Makár	19 Hétfő	Konrád hv.	Zsuzsanna	Arkipp	19 Hétfő	József	József	Krizsánt
20 Szomb.	Fáb. és Seb.	Eutim ap.	Eutim ap.	20 Kedd	Leó pk.	Ákos	Leó pk.	20 Kedd	B. Csáky M.	Hubert	Szabb. vtk.
21 Vas.	Ágnes sz. vt.	Ágnes	Triódium	21 Szerda	Eleonóra	Eleonóra	Timót	21 Szerda	Benedek ap.	Benedek	Jakab az ifj.
22 Hétfő	Vince vt.	Artur	Timót	22 Csütört.	Kajétán székf.	Gerszón	Eugén vtk.	22 Csütört.	Gen. sz. Kat.	Oktávián	Vazul vt.
23 Kedd	P. Raimund	Zelma	Kelemen vt.	23 Péntek	Dam. sz. Pét.	Alfréd	Polikárp	23 Péntek	Fájdalm. sz.	Frümc	Nikon
24 Szerda	Egyes. ünn.	E. ünnep	E. ünnep	24 Szomb.	Mátyás apost.	Mátyás	János f. m.	24 Szomb.	Gábor főan.	Gábor	Zakariás
25 Csütört.	Pál fordulás	Pál ford.	Naz. Gerg.	25 Vas.	Reminisc	Géza	G. N. b. 1. v.	25 Vas.	Gy.-o. B. A.	Gy.-o. B. A.	G. N.-b. 5. v.
26 Péntek	Polipkr. p. vt.	Vanda	Xenophon	26 Hétfő	K. sz. Margit	Sándor	Porfir	26 Hétfő	Manó	Manó	Gábor
27 Szomb.	Arany sz. Ján	Lothár	Krizosztom	27 Kedd	B. Báthory L.	Ákos	Porkóp	27 Kedd	Dam. János	Hajnalka	Matrona vt.
28 Vas.	Hetvened. v.	Károly	Hetv. vas.	28 Szerda	Román apát	Elemér	Vazul	28 Szerda	Kap. János	Gedeon	István
29 Hétfő	Szal. sz. Fer.	Adél	Ignác er.	29 Csütört.				29 Csütört.	Cirill	Cirill	Márk pk.
30 Kedd	Martina vt.	Mártonka	Vazul	30 Péntek				30 Péntek	Nagypéntek	Nagypéntek	Sz. János
31 Szerda	Nol. sz. Péter	Virgília	Cirus és Ján.	31 Szomb.				31 Szomb.	Nagyszombat	Nagyszombat	Hipác

Április				Május				Junius			
A hó és hét napjai	Róm. kath.	Protestáns	Görög	A hó és hét napjai	Róm. kath.	Protestáns	Görög	A hó és hét napjai	Róm. kath.	Protestáns	Görög
1 Vas.	Husvételvas.	Husvételvas.	Virágvasár.	1 Kedd	Fülöp, Jakab	Fülöp	Jeremiás	1 Péntek	Pamfil vt.	Pamfil	Jusztin b.
2 Hétfő	Husvételhétfő	Husvételhétfő	Titus	2 Szerda	Athanáz pk.	Zsigmond	N. Atanáz	2 Szomb.	Erazmus vt.	Anna	Nicefor
3 Kedd	Rikárd pk.	Keresztély	Nichita	3 Csütört.	Izidor pk.	Irma	Timót és M.	3 Vas.	Klotild	Klotild	Lucil
4 Szerda	Izidor pk.	Izidor	József	4 Szerda	Ferr. sz. Vince	Flórián	Pelágia sz.	4 Hétfő	Kar. Ferenc	Bonifác	Metrofan
5 Csütört.	Ferr. sz. Vince	Vince	Nagypéntek	5 Csütört.	Coelesztin p.	Gotthard	Iréne vt.	5 Kedd	Norbert pk. vt.	Norbert	Pirí, Dorót
6 Péntek	Coelesztin p.	Coelesztin	György	6 Vas.	B. Herm. J.	Hermann		6 Szerda	Róbert hv.	Róbert	Hiláron ap.
7 Szomb.				7 Hétfő				7 Csütört.	Törv. ünnep	Törv. ünn.	Teodót pk.
8 Vas.	Quassimodo	Lidia	Husvételvas.	8 Kedd				8 Péntek	Prim. Fel. vt.	Félix	Cirill, Atan.
9 Hétfő	Törv. ünnep	R. husv.	Husvételhétfő	9 Szerda				9 Szomb.			
10 Kedd	Rom. husvét	Leó pápa	Husvételhétfő	10 Csüt.				10 Vas.	Margit kir.	Margit	Sándor
11 Szerda	I. Leó pápa	Gyula	Husvételhétfő	11 Szerda				11 Hétfő	Barnabás	Barnabás	Bartal és B.
12 Csütört.	Hermenegild	Ida	Husvételhétfő	12 Csütört.				12 Kedd	F. sz. János	Klaudius	Unufrius
13 Péntek	Jusztin vt.	Tibor	Husvételhétfő	13 Vas.				13 Szerda	Fádau sz. A.	Tóbiás	Aquulina
14 Szomb.			Husvételhétfő	14 Hétfő				14 Csütört.	Nagy sz. Vaz.	Vazul	Elizás pr.
15 Vas.	Misericord.	Alia	Toma	15 Kedd				15 Péntek	Vid, Kresze.	Vid	Amos pr.
16 Hétfő	L. Benedek J.	Lambert	Agape	16 Szerda				16 Szomb.	Régiszi sz. F.	Jusztin	Tikon pk.
17 Kedd	Anicét	Ilona	Simeon pk.	17 Csüt.				17 Vas.	Reiner hv.	Laura	Manuel
18 Szerda	Sz. József olt.	Kocsárd	János szerz.	18 Péntek				18 Hétfő	Efrém ea.	Arnold	Leonoc vt.
19 Csütört.	Emma	Tivadár	Pafnuc	19 Szomb.				19 Kedd	Gyárfás Pr vt	Rafael	Judás ap.
20 Péntek	Tivadár hv.	Anzelm	Teodór hv.	20 Vas.				20 Szerda	Szilvér p. vt.	G. sz. Alajos	Metód pk.
21 Szomb.	Anzelm	Anzelm	Január	21 Csütört.				21 Csütört.	G. sz. Alajos	Paulin pk.	Julian vt.
22 Vas.	Jubilate	Szótér	Syc. Te.	22 Kedd				22 Péntek	Paulin pk.	Paulina	Özsbé pk.
23 Hétfő	Törv. ünnep	Törv. ünn.	Sz. György	23 Szerda				23 Szomb.	Ediltrud sz.	Zoltán	Agrippina
24 Kedd	György vt.	György	Szaba vt.	24 Csütört.				24 Vas.	Ker. sz. Ján.	Iván	Iván sz.
25 Szerda	Márk ev.	Márk	Márk ev.	25 Péntek				25 Hétfő	János és Pál	Vilmos	Febrón és t.
26 Csütört.	K. sz. Péter et	Ervin	Vazul pk.	26 Szomb.				26 Kedd	László kir.	János Pál	Dávid rem.
27 Péntek	Kereszt. Pál	Valéria	Simon	27 Szerda				27 Szerda	Irenaeus vt.	Arszlán	Sámson p.
28 Szomb.			Simon	28 Hétfő				28 Csütört.	Péter és Pál	Péter, Pál	Cir. Ján. ev.
29 Vas.	Cantale	Albert	Jazon	29 Péntek				29 Péntek	Pál emlékez.	Pál	Péter és Pál
30 Hétfő	Sienai Katal.	Katalin	Jakab ap.	30 Szomb.				30 Szomb.			12 Apostol

NÉPUJSÁG

A LEGELTERJEDTEBB MAGYAR NAPILAP

Egyes szám ára 1 lej

Előfizetési ára : 1/4 évre 110 lej, 1/2 évre 200 lej, egész évre 400 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal : Braşov—Brassó, Str. Regele Carol 56—58.

1934

Brassói Lapok

A LEGNAGYOBB MAGYAR NAPILAP

Egyes szám ára 3 lej

Előfizetési ára : 1 évre 720, 1/2 évre 360, 1/4 évre 180, 1 hóra 60 lej.

Szerkesztőség és kiadóhivatal : Braşov—Brassó, Str. Regele Carol 56—58.

Julius				Augusztus				Szeptember			
A hó és hét napjai	Róm. kath.	Protestáns	Görög	A hó és hét napjai	Róm. kath.	Protestáns	Görög	A hó és hét napjai	Róm. kath.	Protestáns	Görög
1 Vas.	Iézus I. vére	Tibold	Kozma	1 Szerda	Vasas sz. Pét.	Vas Péter	Sz. ker. kör.	1 Szomb.	Egyed	Egyed	Évkezdet
2 Hétfő	Sz. Karol	Uttokár	B.-A. meze	2 Csütört.	L. sz. Alfonz	Lehel	István vt.	2 Vas.	István kir.	Rebeka	Mam.
3 Kedd	M. sz. pápa e.	Kornél	Jácint	3 Péntek	István vt. er.	Hermína	Izác, Fauszt	3 Hétfő	Manszvet pk.	Hilda	Antim
4 Szerda	Ulrik p.	Enese	Kr. András	4 Szomb.	Domonkos hv.	Domonkos	7 gyer.	4 Kedd	V. sz. Róza	Rózália	Babilasz ér.
5 Csütört.	Zak. sz. Antal	Enese	Márta öz.	5 Vas.	Hav. B. A.	Oszv.	Eusz.	5 Hétfő	J. sz. Lőrinc	Viktor	Zakariás
6 Péntek	Izaiás próféta	Enese	Márta öz.	6 Hétfő	Ur szinált.	Berta	Urszínv.	6 Kedd	Ida	Aurél	Mih. csod.
7 Szomb.	Cirill, Metód	Cirill, Met.	Tamás és A.	7 Szerda	Kajétán hv.	László	Emilián	8 Szerda	Kassai vért.	Regina	Szocont
8 Vas.	Erzsébet kir.	Teréz	Prok. vt.	8 Csütört.	Vianney sz. J	Emőd	Mátyás ap.	8 Szomb.	Kisbold. A.	Márta	Kisboldog A.
9 Hétfő	Veronika sz.	Lukrécia	Pankrécia	9 Péntek	Lőrinc vt.	Lőrinc vt.	Lőrinc vt.	9 Vas.	Kláv. sz.	Ádám	Joachim
10 Kedd	Amália	Lili	Leone vt.	10 Szerda	Zsuzsanna vt.	Zsuzsanna vt.	Lőrinc vt.	10 Hétfő	T. Miklós hv.	Erik	Menodóra
11 Szerda	L. Pius p. vt.	Lili	Eufémia sz.	11 Csütört.			Lőrinc vt.	11 Kedd	Prot. és Jác.	Teodóra	Teodóra
12 Csütört.	Gualbert sz. J	Izabella	Proklusz	12 Szerda	Klára sz.	Klára	Lőrinc vt.	12 Csütört.	Mária neven.	Guido	Antonóm
13 Péntek	Anaklét p. vt.	Jenő	Gábor fős.	13 Szomb.	Ipoly, Kassz.	Ipoly	Lőrinc vt.	13 Péntek	Notburga sz.	Ludovika	Kornél
14 Szomb.	Bonavent pk.	Erős	Aquila	14 Kedd	Ozsbé vt.	Ozsbé	Lőrinc vt.	14 Hétfő	Sz. ker. felm.	Szerénke	Ker. ielm.
15 Vas.	Henrich hv	Henrik	Quirik	15 Szerda	Nagy-B. A.	Nagy-B. A.	Lőrinc vt.	15 Csütört.	Hétfajd. sz.	Nikodém	Nikéta vt.
16 Hétfő	Karmelch B.A.	Valter	Atenok pk.	16 Csütört.	Ipoly, Kassz.	Ipoly	Lőrinc vt.	16 Vas.	Kornél p.	Edi	Eul.
17 Kedd	Elek hv.	Elek	Marina	17 Péntek	Ozsbé vt.	Ozsbé	Lőrinc vt.	17 Hétfő	Sz. Fer. gebh.	Ludmilla	Zsófi
18 Szerda	Kamill hv.	Frigyes	Emilian vt.	18 Szomb.	Nagy-B. A.	Nagy-B. A.	Lőrinc vt.	18 Kedd	Kup. sz. Józ.	Titusz	Eumén pk.
19 Csütört.	Paul sz. Vin.	Emilia	Diusz	19 Vas.	Lajos pk.	Lajos	Lőrinc vt.	19 Szerda	Január vt.	Friderika	Trófi vt.
20 Péntek	Jeromos hv.	Illés	Diusz	20 Csütört.	Sz. István kir.	Sz. István kir.	Lőrinc vt.	20 Csütört.	Fuszták	Fuszták	Agatónik
21 Szomb.	Praxedes sz.	Dániel	Sim. J. rem.	21 Péntek	Ch. Sz. Fer.	Ch. Sz. Fer.	Lőrinc vt.	21 Péntek	Máté apostol	Máté	Farkas
22 Vas.	Mária Magd.	Mária M.	Mária M.	22 Szomb.	Benit sz. Fül.	Bertalan ap.	Lőrinc vt.	22 Szomb.	Móric vt.	Móric	Jónás pk. vt.
23 Hétfő	Apollin pk vt	Lenke	Fókasz vt.	23 Vas.	Zelirin p. v.	Zelirin p. v.	Lőrinc vt.	23 Hétfő	Tekia vt.	Tekia	Sz. Iv. I.
24 Kedd	B. Kinga, Kr.	Krisztina	Viola	24 Hétfő	Kal. sz. Józ.	Agoston pk.	Lőrinc vt.	24 Hétfő	Fogoly kiv M	Gellért pk vt	Kelloért
25 Szerda	Jakab apost.	Jakab	Anna	25 Kedd	K. sz. Ján. fv.	K. sz. Ján. fv.	Lőrinc vt.	25 Kedd	Cipr. Juszt.	Cipr. Juszt.	Kozma, Damj
26 Csütört.	Anna assz.	Anna	Hermolaus	26 Szerda	Limai sz Róza	Róza	Lőrinc vt.	26 Szerda	Vencel kir. vt	Vencel kir. vt	Adalbert
27 Péntek	Panteleon	Olga	Panteleon	27 Csütört.			Lőrinc vt.	27 Csütört.	Mihály főan.	Mihály	Karlisztrat
28 Szomb.	Ince p.	Ince	Nikánor	28 Hétfő			Lőrinc vt.	28 Hétfő			Nilus
29 Vas.	Mária sz.	Mária	Kallin	29 Szerda			Lőrinc vt.	29 Szerda			Adalbert
30 Hétfő	Judit vt.	Judit	Szula	30 Csütört.			Lőrinc vt.	30 Csütört.			Baruch vt.
31 Kedd	Lojól. sz. Ign.	Oszkár	Eudocim	31 Péntek			Lőrinc vt.	31 Péntek			Kiriak rem.

Október				November				December			
A hó és hét napjai	Róm. kath.	Protestáns	Görög	A hó és hét napjai	Róm. kath.	Protestáns	Görög	A hó és hét napjai	Róm. kath.	Protestáns	Görög
1 Hétfő	Remig pk.	Malvin	Ap. Anania	1 Csüt.	Mindenszík.	Marianna	Kozma, D.	1 Szomb.	Elegy pk.	Elza	Nahum pr
2 Kedd	Órzoángy.	Petra	Ciprián vt.	2 Péntek	Halottak n.	Achil	Acindin vt.	2 Vas.	Bibiana vt.	Bibiana vt.	Hab
3 Szerda	L. sz. Teréz	Helga	Ar. Dénes	3 Szomb.	Hubert pk.	Győző	Acepszin				

RÁDIÓ-ÉLET

A hét rádió-műsora Vasárnaptól - vasárnapig

Vasárnap, december 31.

BUKAREST. 18. Hgv. 19: Hírek. 19.15: Hgv. 20: Előadás. 20.20: Gramofon. 20.45: Előadás. 21: Kézzongorás hgv. 21.50: Előadás. 22.15: Tánclemez. 22.45: Hírek. 23: Román zene. 24: Ujévi üdvözlések, majd román zene. — **BUDAPEST.** 10.15: Hírek. 11: Katholikus istentisztelet a kónonázási templomból. 12.15: Evangélikus istentisztelet. 13.25: Az Operaház zenekarának a hgv. 15: Gramofon. 16.45: Pertis Jenő és cigányzenekara. 17.30: Diák-előadás. 18.35: Költemények. 19.10: Tárogató-hgv. 19.45: Előadás. 20.50: Strauss Denevér című operettje. Az előadás szünetében hírek. 23.30: Nagy szilveszterest. — **BÉCS.** 9.05: Gramofon. 11: Orgona-hgv. 15: Könnyű zene. 10.35: Kamarazene. 18: Gramofon. 22.45: Szilveszteri tinnepély. 1.05: Könnyű zene.

Hétfő, január 1.

BUKAREST. 18: Dzszez. 19: Hírek. 19.15 Dzszez. 20: Előadás. 20.20: Gramofon. 20.45 Előadás. 21: Masse „Jeanette csküvője” c. operája. 21.45: Előadás. 22: Offenbach „Fortunio dala” c. operettje. — **BUDAPEST.** 10: Református istentisztelet. 11: Katholikus istentisztelet. 12.50: Hírek. 13.20: Az Operaház zenekarának hgv. 15: Kiss Lajos és cigányzenekara. 16.15: Ifjúsági előadás. 16.45: Az állásfoglalás zenészek hgv. 18.15: Énekkari hgv. 19: Előadás. 19.30: Gramofon. 21: Huszka Jenő „Bob herceg” c. operettje. 23: Farkas Sándor és cigányzenekara. 24.15: Táncmuzsika. — **BÉCS.** 11: Trombita-hgv. 11.50: Hgv. 12.50: Zenekari hgv. 16.05: Kamarazene. 19.40: Schubert-hgv. 23. Hgv.

Kedd, január 2.

BUKAREST. 18: Könnyű zene. 19: Hírek. 19.5: A hgv. folytatása. 20: Előadás. 20.20: Gramofon. 20.45: Előadás. 21: Dal-hgv. 21.20: Zenekari hgv. 22: Előadás. 22.15: Zenekari hgv. 22.45: Hírek. — **BUDAPEST.** 7.45: Torna, gramofon. 10.45: Hírek. 11: Gramofon. 13.05: Az egyetemi alkör hgv. 14.30: A postászenekar hgv. 17: Asszonyok órája. 18.30: Csellóhgv. 19.10: Francia nyelvlecke. 19.40: Ének-hgv. 20.20: Diákemlékek. 20.50: Szalonzene-kari hgv. 22.30: Rigó Jancsi és cigányzenekara. 23.35: Gramofon. 24.15: Dzszez. — **BÉCS.** 12.30: Gramofon. 16.55: Gramofon. 20: Könnyű zene. 23.35: Hgv

Szerda, január 3.

BUKAREST. 18: Zenekari hgv. 19: Hírek. 19.15: Zenekari hgv. 20: Előadás. 20.20: Gramofon. 20.45: Előadás. 21: Kvar-tett. 21.30: Előadás. 21.45: Dalhgv. 22.15: Zongorahgv. 22.45: Hírek. 23: Román zene. — **BUDAPEST.** 7.45: Torna, gramofon. 10.45: Hírek. 11: Előadás, gramofon. 13.05: Cigányzene. 14.30: Zenekari hgv. 17: Előadás. 18: Szalonzene-kari hgv. 19.10 Olasz nyelvlecke. 19.40: Áriák és dalok. 20.15: Előadás. 20.45: Előadás. 21.50: Az Operaház zenekarának a hgv. 23.15: Szalonzene-kari hgv. 24.15: Cigányzene. — **BÉCS.** 12.30: Híres művészek aanglemezei. 15: Hgv. 14.50: Gramofon. 16.55: Hgv. 20.25: Opera. 23.20: Hgv.

Csütörtök, január 4.

BUKAREST. 18: Könnyű zene. 19: Hírek. 20.15: Könnyű zene. 20: Előadás. 20.35: Strauss „Rózsálovag” c. operája. — **BUDAPEST.** 7.45: Torna, gramofon. 10.45: Hírek. 11: Felolvasás, gramofon. 13.05: Katonazene. 14.30: Balalajka-zene. 17: Gyermekek. 18.30: Magyar dalok. 19.30: Angol nyelvlecke. 20: Hegedűhgv. 20.40: Előadás. 21.15: Gramofon. 22: Hírek. 22.20: Vigjáték. 23.10: Hírek, majd Magyar Imre és cigányzenekara. 24.15: Zongora-hgv. — **BÉCS.** 12.30: Népdalok, gramofonon. 15: Hgv. 14.30: Híres művészek hanglemezei. 21.45: Zenekari hgv. 23.30: Gramofon.

Péntek, január 5.

BUKAREST. 18: Gramofon. 19: Hírek. 19.15: Gramofon. 20: Előadás. 20.20: Gra-

mofon. 20.45: Előadás. 21: Zenekari hgv. 22: Előadás. 21.40: Dalhgv. 22.15: Zenekari hgv. 22.45: Hírek. — **BUDAPEST.** 7.45: Torna, gramofon. 10.45: Hírek. 11: Felolvasás, gramofon. 13.05: Szalonzene-kari hgv. 17: Előadás. 18.30: Címvalom-hgv. 19.30: Zongora-hgv. 20.30: Közvetítés az Operaházból, majd dzszez és cigánymuzsika. — **BÉCS.** 12.30: Gramofon. 14.50 Híres művészek hanglemezei. 16.55: Gramofon. 20: Bécsi hangulatképek. 23: Hgv.

Szombat, január 6.

BUKAREST. 18: Dzszez. 19: Hírek. 19.15: A hgv. folytatása. 20: Előadás. 20.20 Gramofon. 20.45: Előadás. 21: Csellóhgv. 21.30: Rádióüzenetek. 22.15: Hangosfilm-sláger gramofonon. 22.45: Hírek. 23: Román zene. — **BUDAPEST.** 10.15: Hírek. 11: Katholikus istentisztelet. 12.15: Gör. kath. istentisztelet. 13.30: Az Operaház zenekarának hgv. 15: Gramofon. 16: Gyermekek. 16.50: A Palestrina-kórus hgv. 17: Csevegés. 18.30: Szalonzene-kari hgv. 19.30: Előadás. 20.50: Hangjáték. 21.20: Régi táncok. 22.40: Hírek. 23: Dzszez. 23.50: Oláh Berci és cigányzenekara. — **BÉCS.** 15: Zenekari hgv. 18: Zenekari hgv. 22.50: Esti hgv.

Kozmetika

Rovatvezető:

Dr. med. HERSKOVITS ERZSI

A téli sportok kozmetikája

(Második közlemény)

Legutóbbi cikkemben részletesen tájékoztattam az olvasót arról, hogy a téli sportok üzése kapcsán mit kell az arc és a bőrfelület kellő megővése végett tenniük. Ezzel kapcsolatban nem győzőm eléggé hangsúlyozni azt, hogy a téli sportok kozmetikájánál mindenekelőtt a profilaxis, azaz a bántalmak megelőzése a fontos, ami mendenesetre kevesebb fáradtságot és kevesebb gondot jelent, mint akár a bekövetkezett bántalmak kezelése és kigyógyítása.

Multheti cikkemben említett kozmetikai hibák és bántalmak külső behatások folytán keletkeznek, de nem kevésbé fontosak azok a megbetegedések, melyeknek oka saját testiünkben rejteződik.

Ugyanis, mint minden sportot, úgy a téli sportokat is csak kellő elővigyázattal szabad üznünk, mert ennek hiánya igen erősen megbosszulja magát. Általában véve, azt kell mondanunk, hogy a téli sportok üzésének elengedhetetlen feltétele a teljes testi egészség, az úgynevezett „jó kondíció.” Különösen a most divatba-jött szisz az, ami megköveteli a test tökéletes egészségi állapotát, hiszen nagy kitartást, a fáradtság huzamosabb elviselését és az összes szervek hibátlan működését követeli meg attól, aki ennek a szép sportnak hódol.

Ilyenformán tehát a téli sportok üzésénél figyelemmel kell lennünk szerveink állapotára, nehogy a sportot túlságba hajtva, szerveinket túleröltessük, mert a túleröltetésnek csak hosszantartó és néha igen veszélyes betegség lesz a következménye. Különösen áll ez a szívre és a tüdőre, melyeknek zavartalan működését sportolás közben a szervezet fokozottab munkával igyekszik biztosítani, viszont e fokozott munka következtében a bántalmakra esetleg már hajlamos szív vagy tüdő megsínyli az egész sportolást, ami pedig egyébként kellő mértékkel üzve, csak a test egészségi állapotának előmozdítására szolgált volna.

Tévedés viszont azt hinni, hogy azok, akik rögtön fáradtságot éreznek és ennek következtében bármilyen testi erőfeszítésre is képtelennek érzik magukat, nem üzhethetnek téli sportokat. Ez a rögtönös fáradtság-érzés legtöbb esetben semmi összefüggésben sincs a szív, vagy a tüdő állapotával s az ilyenek megfelelő és fokozatosan keresztülvitt edzés útján olyan ellenállóképessegre tehetnek szert, ami képessé teszi őket bármilyen hosszú és nehéz tura elviselésére.

Természetesen, a fentebb említett két-féle kategória helyesen teszi, hogy ha a téli sportok megkezdése előtt alapos orvosi vizsgálatnak veti magát alá, mert csupán az orvos tudja megállapítani, hogy az illető egészséges-e, vagy sem, avagy pedig saját jól felfogott érdekében mértékkel kell üznie a téli sportokat, melyek a túleröltetés esetén csupán ártalmára lehetnek.

A nők különösen vigyázzanak a sportolás túlzásbavitelére, mert a túlhajtott sport a láb-, a kar- és mellizmokat erősen kifejleszti, ami aztán elformátlanodásra és a vonalak egységének helyrehozhatatlan megbontására vezet.

KOZMETIKAI ÜZENETEK:

„Genius”. Zsiros, pattanásos arcbőre hosszabb, alapos kezelést igényel, amit otthon nem lehet végrehajtani. Forduljon szakorvoshoz.

„Nyugodt élet.” Puder alá használjon állandóan védőkenőcsöt. Brassóban vannak állami és magánlaboratóriumok. Címüket válaszbélyeg ellenében közölhetem.

„Karácsony.” Állandó arcápolás meghozza a kellő eredményt.

A többi levélre a jövő számban válaszolok.

* Előfizetők szíves figyelmét felhívjuk ki-tűnően szerkesztett könyvnaplóinkra. A Brassói Lapok naptárának ára 25 lej. A Népszavak naptára 12 lej. A pénz beutálható az előfizetési díjjal együtt, csak kérjük a szelvényen megjegyezni, melyik naptár kell és mi azonnal küldjük portómentesen.

SZELLEMI TORNA

Keresztrejtvény

P. Halász Imy (Belényesujlak) munkája.

1	2	3	4	5	6		7	8	9	10		
11								12				
13						14	15			16	17	
			18	19		20					21	
22	23	24				25			26			
27						28					29	
30					31	32				33	34	
35						36			37			
	38		39					40			41	
42		43						44			45	
46								47	48	49		
50					51	52	53				54	55
56												

Vízszintes sorok: 1. Híres erdélyi író-nő, 11. Román bank, 12. Selyemhernyó „lakásának” mássalhangzó, 13. Az algebrában többnyire ezekkel a betűkkel szokták az ismeretlent jelezni, 14. Minden városnak van, 16. G. A., 18. Vissza: személynév, 20. Egyik főér, 21. Y. Z., 22. „Oszrtani” (félmult alakja), 25. Muzsika színönimájának mássalhangzó, 26. E-vel a végén, Zola egyik öreg női alakja, 27. Bűbáj anagrammja (y=j), 28. ... dombia, 29. Kerti munkát végez, 30. I. V. T., 31. Ropogós csárdás első két szava, 33. A-val, sokan vannak nélküle, 35. Lassu folyású patak, 36. „Hideg fajnemet” (i=j), 38. Férfi becenév (y=i), 40. Idegen személynév, 41. Felkiáltó szócska, 43. Két szó: 1. Indulatszócseka, 2. Riga anagrammja, 45. Az olasz skála egyik hangja, 46. Pénz, 47. Női név betűi keverve, 50. Rag, 51. ... szeker, az 56. vízszintes nagyszerű regénye, 54. Sir, 56. Erdélyi író.

Függőleges sorok: 1. A vízszintes 1. gyönyörű művének címe, 2. N-nel angol író vezetőkéne, 3. Vissza: bánat iker-szava, 4. „Az idegen csillag” írója, 5. Rag, 6. Vissza: tü — románul, 7. Iger betűi keverve, 8. Neves erdélyi író, 10. Pesten élő erdélyi író és újságíró, 14. Zilahy Lajos színműve, 15. Tűzhányó, 17. Elhunyt nagy magyar költő ismert költeményének címe, 19. Neves erdélyi író, 23. Őszi szél, 24. Van folyami és van ten-

geri, 32. Vissza: rag, 34. Aki itt a földön, az, a pokolban is az, 37. G. E., 39. Indulatszócseka, 42. Néha gyönyörű, 44. Eszme (ékeztethibával), 48. ... árus (papi talár), 49. Vissza: arcrész, 51. Bizalmas levelek címén látható rövidítés, 52. Tojás, idegen nyelven, 53. „Az 500-ik emelet” írójának monogramja, 55. Az 54. vízszintes fordítva.

Megfejtésül elegendő a vízszintes 1, 51, 56 és a függőleges 1, 4, 19 sorok beküldése.

A Vasárnapi Lapok 1933 december 10-én megjelent számában közölt keresztrejtvény helyes megfejtése:

Vízszintes sorok: 1. Panait Istrati, 27. Frobeniusz Leo, 42. Voltaire, Cesar.

Függőleges sorok: 1. Pusztai, föld, vár, 5. Ifigénia, 9. Ichthiosaurus.

Helyes megfejtést küldtek be:

Szabó Józsa, Kovácsna, Vadász Mici, Tekerőpatak, Polacsek László, Csikszentdomokos, Lengyel Piroksa, Medgyes, Kardos Jenő, Szatmár, Fazakas István, Brassó. Tánccos Balázs, Csikmindszent, Büchsenspanner Emil, Ratosnya, Dr. Gersch Hillelné, Nyárádtó, L. Sajovits Rózsi, Máramarosziget, Pálmai Béla, Páva, Boró Domokos, Felsősfalva, Ujvárossy Ernőné, Brassó.

A három jutalomkönyvet sorsolás útján a következők nyerték:

1. Fazakas István, Brassó.
2. Szabó Józsa, Kovácsna.
3. Dr. Gersch Hillelné, Nyárádtó.

